

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2 Kasım 2011 Çarşamba

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU

GÖRÜŐME TUTANAKLARI

2 Kasım 2011 Çarşamba

----0----

K O N U

<u>Savfa</u>	
1:8	Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Cumhuriyeti ve İtalya Cumhuriyeti Arasında Türkiye-Yunanistan-İtalya Gaz Nakil Koridorunun Geliştirilmesine İliőtkin Anlaőtmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/317)
8:10	Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Hindistan Cumhuriyeti Petrol ve Doğal Gaz Bakanlığı Arasında Petrol ve Doğal Gaz Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/340)
10:12	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Mineral Kaynaklar Alanında İşbirliğine Yönelik Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/295)
12:14	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Danimarka Krallığı Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İliőtkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/407)
14:19	Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Arasında Elektrik Mübadelesi Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/338)
19:23	Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Elektrik Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/327)
23:25	Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Çevre, Enerji ve İklim Değışikliğı Bakanlığı Arasında Enerji Alanında İşbirliği Hakkında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun

Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/474)

**Enerji Şartı Anlaşmasının Ticaretle İlgili Hükümlerine
Getirilen Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun
Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/366)** 25:27

**Nükleer Enerjinin Barışıl Amaçlarla Kullanımına Dair
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı
Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının
Uygun Bulunduğuna Kanun Tasarısı (1/293)** 27:43

**Orta Doğu Sinkrotron Işığı Deneysel Bilim ve Uygulamaları
Uluslararası Merkezi Statüsüne Katılmamızın Uygun
Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/297)** 43:47

**Çukurova Üniversitesinin KKTC’de Kampüs Kurmasına
İlişkin Çerçeve Protokolün Onaylanmasının Uygun
Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/482)** 47:52

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:52
Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Cumhuriyeti ve İtalya Cumhuriyeti Arasında Türkiye-Yunanistan-İtalya Gaz Nakil Koridorunun Geliştirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	1:8
Büyükelçi Birnur FERTEKLİGİL (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	3
Zafer BENLİ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	3:4
Mehmet KONUK (BOTAŞ Genel Müdür Yardımcısı)	4:5, 6:7
Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)	4
Sinan OĞAN (İğdır)	5
Osman Aşkın BAK (İstanbul)	5
Murat Yavuz ATEŞ (Dışışleri Bakanlığı Genel Müdür Yardımcısı)	6, 7
Rıfat SAİT (İzmir)	6, 7
Madde 1, 2, 3	8
Önerge	8
Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Hindistan Cumhuriyeti Petrol ve Doğal Gaz Bakanlığı Arasında Petrol ve Doğal Gaz Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	8:10
Büyükelçi Birnur FERTEKLİGİL (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	8:9
Zafer BENLİ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı)	9

Müsteşar Yardımcısı)	
Madde 1, 2, 3	10
Önerge	10
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Mineral Kaynaklar Alanında İşbirliğine Yönelik Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	10:12
Büyükelçi Birnur FERTEKLİGİL (Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	11
Zafer BENLİ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	11
Madde 1, 2, 3	12
Önerge	12
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Danimarka Krallığı Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	12:14
Büyükelçi Birnur FERTEKLİGİL (Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	12:13
Zafer BENLİ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	13
Madde 1, 2, 3	14
Önerge	14
Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Arasında Elektrik Mübadelesi Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	14:19
Büyükelçi Birnur FERTEKLİGİL (Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	15
Zafer BENLİ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	15, 18
Sinan OĞAN (İğdır)	15:16, 17
Mehmet AYERDEN (TETAŞ Genel Müdür Yardımcısı)	16, 17, 18
Osman Oktay EKŞİ (İstanbul)	16:17
Osman Aşkın BAK (İstanbul)	17
Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)	18
Osman Taney KORUTÜRK (İstanbul)	18:19
Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Elektrik Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	19:23
Büyükelçi Birnur FERTEKLİGİL (Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	19:20
Zafer BENLİ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	20
Büyükelçi Murat Yavuz ATEŞ (Dışişleri Bakanlığı Genel Müdür Yardımcısı)	20:21
Osman Aşkın BAK (İstanbul)	21
Hüseyin ONAY (TEİAŞ Genel Müdür Yardımcısı)	21:22
Aytuğ ATICI (Mersin)	23
Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Çevre, Enerji ve İklim Değişikliği Bakanlığı Arasında Enerji Alanında İşbirliği Hakkında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun	23:25

Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	
Büyükelçi Birnur FERTEKLİGİL (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	23:24
Zafer BENLİ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	24
Madde 1, 2, 3	25
Önerge	25
Enerji Şartı Anlaşmasının Ticaretle İlgili Hükümlerine Getirilen Değişikliklerin Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	25:27
Büyükelçi Birnur FERTEKLİGİL (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	25:26
Zafer BENLİ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	26
Madde 1, 2, 3	26
Önerge	27
Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükûmeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Kanun Tasarısı	27:43
Büyükelçi Birnur FERTEKLİGİL (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	27:28
Dr. Sancak ÖZDEMİR (TAEK Başkan Yardımcısı)	28, 38:39
Zafer BENLİ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	28, 40:41, 42
Aytuğ ATICI (Mersin)	28:31, 35:36, 38:39, 41, 43
İdris BAL (Kütahya)	31:32
Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)	32:33, 37:38, 39
Osman Aşkın BAK (İstanbul)	33, 39:40
Sinan OĞAN (İğdır)	33:34
Osman Taney KORUTÜRK (İstanbul)	34:35, 39
İsmail SAFİ (İstanbul)	36:37
Mehmet Ali EDİBOĞLU (Hatay)	41:42
Madde 1, 2, 3	43
Önerge	43
Orta Doğu Sinkrotron Işığ Deneyisel Bilim ve Uygulamaları Uluslararası Merkezi Statüsüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	43:47
Büyükelçi Birnur FERTEKLİGİL (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	44
Dr. Sancak ÖZDEMİR (TAEK Başkan Yardımcısı)	44:45, 46
Sinan OĞAN (İğdır)	45
Aytuğ ATICI (Mersin)	45:46
Madde 1, 2, 3	46
Önerge	47
Çukurova Üniversitesinin KKTC’de Kampüs Kurmasına İlişkin Çerçeve Protokolün Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	47:52
Büyükelçi Birnur FERTEKLİGİL (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	47
Prof. Dr. Alper AKINOĞLU (Çukurova Üniversitesi Rektörü)	48, 49:50, 51

Sinan OĞAN	(İğdır)	48:49
Rıfat SAİT	(İzmir)	50
Osman Taney KORUTÜRK	(İstanbul)	50
Aytuğ ATICI	(Mersin)	50:51
Madde 1, 2		51
Madde 3		52
Önerge		52

Açılma Saati: 11.06

Kapanma Saati: 13.34

2 Kasım 2011 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.06

BAŞKAN: Volkan BOZKIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammed ÇETİN (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Aşkın BAK (İstanbul)

KÂTİP: Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin)

-----0-----

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

Dışişleri Komisyonunun 24'üncü Yasama Dönemi ikinci Yasama Yılı 7'inci Toplantısını açıyorum.

Bugün geçtiğimiz hafta kaldığımız yerden devam edeceğiz. Enerji konularındaki brifing nedeniyle gündemdeki anlaşmaları ele alamamıştık. Gündemimizde bulunan 11 anlaşmayı bugün geçtiğimiz hafta gündeminden devralarak bugün ele alacağız.

Geçen toplantıda enerji konularında yapılan sunumlar üyelerimize hem elektronik posta vasıtasıyla hem de CD'yle elden gönderilmişti. Şayet almamış olan üyelerimiz varsa bunun izini bulup sizlere tekrar ulaştırırız.

Gündemin ilk sırasında, Türkiye-Yunanistan-İtalya gaz nakil koridoruyla ilgili bir anlaşma mevcut. Daha sonra Hindistan, Afganistan, Danimarka, Yunanistan ve İran'la enerji alanında iş birliğine yönelik anlaşmaları görüşeceğiz.

Yine enerji alanında, Enerji Şartı Anlaşması'nın ticaretle ilgili hükümlerine getirilen değişiklikler de gündemimizde yer alıyor.

Nükleer enerjiyle ilgili 2 anlaşmayı da bugün görüşmeyi planlıyoruz. İlki Ürdün'le yapılan ve nükleer enerjinin barışçıl kullanımına ilişkin. Diğer anlaşma ise Orta Doğu Sinkrotron Işığının Deney Bilim ve Uygulamaları Merkezi ile ilgili.

Gündemin son sırasında yer alan anlaşma ise, Çukurova Üniversitesinin KKTC'de kuracağı kampüse ilişkindir.

26 Ekim 2011 tarihli toplantının gündeminde yer alan Rusya ile gaz alanındaki protokol Hükümet temsilcilerinin talebi üzerine gündemden düşürülmüştü. Orta Doğu Sinkrotron Işığının Deney Bilim ve Uygulamaları Merkezi ve Çukurova Üniversitesiyle ilgili metinler gündeme sonradan eklenmişti.

Bu çerçevede eğer söz almak isteyen üyelerimiz yoksa, gündemin maddelerine geçmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

Gündemin 1'inci maddesine geçiyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Cumhuriyeti ve İtalya Cumhuriyeti Arasında Türkiye-Yunanistan-İtalya Gaz Nakil Koridorunun Geliştirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı. (1/317) esas numaralı Tasarı 23'üncü Yasama Döneminde (1/469) esas numarasıyla komisyonun 16 Mart 2011 tarihli toplantısında görüşülerek oy birliğiyle kabul edilmişti ancak Genel Kurulda görüşülemediği için kadük olmuştur.

Anlaşmanın Türkiye ile Yunanistan arasındaki doğal gaz boru hattı üzerinden İtalya'ya doğal gaz naklinin sağlanması amacıyla hazırlandığı görülmektedir.

Geçmiş dönem Komisyon raporunda Yunanistan'la 2003 tarihinde akdedilen bir anlaşma uyarınca Kasım 2007'den itibaren Yunanistan'a gaz sevkiyatının başladığı, anlaşmanın transit geçiş yanında doğal gaz ithalatı bakımından arz güvenliği ve düşük maliyet açısından ülkemize sağlayacağı katkıların anlaşmanın 2'nci maddesinde düzenlendiği, anlaşmanın İtalya ve Yunanistan parlamentolarında kabul edilmiş olduğu ifade edilmektedir.

Söz alacak Hükûmet ve Enerji Bakanlığımız temsilcilerinin belki projenin şu anda hangi aşamada olduğu, anlaşma metninden bazı bilgilere ulaşmak mümkün ama uygulamada durumun nasıl olduğu konusunda Komisyonumuza bilgi vermelerinde yarar görüyorum. Projeye ilgili neler yapıldığı ve nasıl bir takvim içinde çalışmaların sürmekte olduğunu, tedarik ve taşıma anlaşmalarındaki durumun ne olduğunu bizlere iletebilerseniz Komisyonumuz çalışmaları bakımında da yararlı olacaktır.

Anlaşma sadece transit geçiş bakımından önem arz etmektedir. Ancak anlaşmanın düşük maliyetli doğal gaz açısından ülkemize faydası konusunda da bakanlığımız temsilcilerinin temas etmesinde yarar olduğunu düşünüyoruz.

İtalya ve Yunanistan bu anlaşmanın onay sürecini tamamlamışlar mıdır yoksa sadece parlamentolarından mı geçirmişlerdir? Bu yöndeki bilgilerin de kayıtlarımızda olması yararlı olacaktır.

Şekil bakımından da bir konu var. Anlaşmayı imzalayan yetkili temsilcilerin isimleri metinde görülemediği için imza sahiplerinin adlarının ve unvanlarının Yunanistan ve İtalya'dan istenmesi, 23'üncü Yasama Döneminde Dışişleri Bakanlığımızdan talep edilmişti. Söz konusu notalar anlaşmayla birlikte üyelerimize dağıtılmıştı. İmzacıların isimleri ve unvanlarının uluslararası anlaşma metinlerinde yer alması gerektiğine ilişkin hükümler 21 Mayıs 2008 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan Başbakanlık Genelgesi'nde düzenlenmektedir. Bu anlamda en azından bundan sonraki uygulamalar bakımından anlaşmalarda imzalardan metni kimin imzaladığının anlaşılabilmesi hâlinde komisyona, Meclise gelmeden önce Dışişleri Bakanlığımızın nota teatisi suretiyle yetkili temsilcilerin isim ve unvanlarını öğrenmesinde yarar görüyoruz.

Bu çerçevede ilk sözü Hükûmet Temsilcisi sıfatıyla Dışışleri Bakanlığımıza veriyorum.

Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Birnur Fertekligil, buyurun efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ BİRNUR FERTEKLİGİL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Zatıalinizin biraz önce anlattıklarının bir tekrarı gibi olacak ama Türkiye-Yunanistan-İtalya Enterkonnektörü güney gaz koridoru çerçevesinde değerlendirilen boru hatlarının önemli halkalarından biri. Bunun üç ayağı var. İlk ayağı, sizin de ifade ettiğiniz gibi, 2003'te Selanik'te imzalanmış BOTAŞ'la Yunanistan Devlet Enerji Şirketi ve hükûmetler arası bir anlaşmadır. Bu 2007'de açılışı yapılan Türkiye-Yunanistan Enterkonnektörü aracılığıyla Azeri gazı ilk kez alternatif bir güzergâh üzerinden Avrupa'ya ihraç edilmeye başlanmıştır.

İkinci ayağı, Yunanistan-İtalya kesimiyle ilgidir. Poseidon Projesi olarak adlandırılan proje söz konusudur. 31 Ocak 2007'de İtalyan ve Yunan hükûmet temsilcileri arasında Atina'da imzalanmıştır ve ikinci ayağın da 2012'de tamamlanması öngörülmektedir.

Üçüncü aşaması ise, üçlü hükûmetler arası anlaşmadır. Bu da 26 Temmuz 2007'de Roma'da Türk, Yunan ve İtalyan enerji bakanları arasında imzalanmıştır.

Söz konusu anlaşmayla hem Avrupa Birliği ülkelerinin ve Türkiye'nin enerji arzı güvenliğine katkıda bulunulması ve Türkiye'nin enerji köprüsü rolünün pekiştirilmesi hem de doğal gaz üreticisi ve tüketicisi ülkeler arasında doğal gaz ticaretinin artırılması ve bunun ekonomik ilişkilere olumlu yansımalarla bulunması amaçlanmaktadır.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Enerji Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Zafer Benli, buyurun efendim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu söylenenlere ilave olarak tekrar olmasını istemiyorum ama bu anlaşmayla ülkemizin enerji koridoru ve terminali rolü güçleniyor. Avrupa Birliği bunu stratejik bir yatırım olarak, proje olarak görüyor. Bu projenin gerçekleşme aşaması Türkiye ile Yunanistan arasındaki hat bitmiş ve gaz hâlihazırda verilebilir durumdadır ancak İtalya bağlantısı henüz proje aşamasındadır.

Bu projenin en önemli avantajlarından birisi de ülkemize buradan geçecek gazın yüzde 15'ini netback fiyatıyla ülkemizin almak gibi bir hakkı vardır. Bu da diğer ülkelere göre daha ucuza elektrik almak gibi bir sonuç doğuruyor.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BOTAŞ Temsilcisi Genel Müdür Yardımcısı Sayın Mehmet Konuk, buyurun.

BOTAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET KONUK – Sayın Başkan, değerli üyeler; öncelikle saygılarımı sunuyorum.

Benim bu anlatılanlara ilave edeceğim husus, bu proje toplamda 11,6 milyar metreküplük bir gaz taşımacılığıyla alakalı bir proje. Bunun 3,6 milyar metreküpü Yunanistan, 8 milyar metreküpü de Yunanistan üzerinden İtalya'ya ulaştırılması planlanıyor.

Tabii, bu tür uluslararası projelerin gerçekleşmesi bir boru hattı yatırımı, onun öncesinde de yeterli arzın teminiyle alakalı bir husus. Bu manada biz boru hattı yapımıyla alakalı çalışmalarımızı Yunanistan'a kadar olan kısmını biraz evvel belirtildiği gibi 2007 Kasım ayında tamamladık. 2003 yılında Yunanistan'la 750 milyon metreküplük bir doğal gaz alım satım anlaşması da imzalanmıştı. Bu hat üzerinden gaz arzını sağlıyoruz.

Bu proje ise 17 Haziran 2010 tarihinde BOTAŞ, Edison ve Depa şirketlerinin Ankara'da bir protokolü söz konusuysa, imzalandı ve burada da bu Yunanistan ve İtalya bağlantısıyla alakalı yapılacak projenin üzerindeki iş birliğinin geliştirilmesi ve bu projenin tamamlanmasıyla alakalı ama biraz evvel ifade ettiğim gibi bu projenin iki ayağının paralel olarak gerçekleşmesi gerekiyor yani arzın da temin edilmesi gerekiyor doğu kaynaklarından. Bu da önümüzdeki süreçte oluşacak durum, bu boru hattının terminini daha net hâle getirecektir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen komisyon üyelerimiz varsa...

Buyurunuz Sayın Alaboyun.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Benim iki sorum var: Birincisi, bu arz temininde sıkıntı mı var bu konuyla ilgili? BOTAŞ Genel Müdür Yardımcımızdan onu anladım ben.

Diğer konu da 11,6 milyar metreküplük gaz naklinin 8 milyarı İtalya, 3,6'sı da Yunanistan'a gidiyor. Tabii Türkiye sınırları içerisinde geçerken bin metreküp üzerinden ne kadar biz doğal gaz boru nakil hakkı alıyoruz?

BAŞKAN – Buyurun.

BOTAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET KONUK – Şimdi, efendim, arzla alakalı sıkıntı değil de tabii mevcut şu anki yapılan anlaşmalar, Türkiye'nin almış olduğu doğal gaz, diğer taraftan doğu kaynakları itibarıyla bakıldığında potansiyel kaynaklar neresi? Irak, İran, Azerbaycan ve Türkmenistan. Dolayısıyla bu kaynaklardan ilave üretilecek gazın taşınması söz konusu olacak. Yani rezervle alakalı bir sıkıntı yok ama üreticiyle alıcı arasında yapılacak anlaşmalar bu projelerin gerçekleşmesi açısından belirleyici olacak.

Diğer tarife konusunda ise, henüz tarifeye alakalı noktaya gelmedik çünkü bu anlaşmada Yunanistan ve İtalya bağlantısı ve oraya yapılacak yatırımlar da bu tarifeyi belirleyici olacaktır. Bu da önümüzdeki süreçte netleşecek. Yani bin metre küplük bir gazın kaynak noktasından veya Türkiye'nin giriş noktasından en son tüketiciye ulaşma, yani İtalya teslim noktasına kadar olan kısmın yatırımı ve işletmesiyle alakalı çalışmalar sonucunda oluşacak bir tarifeyi taşıtanlara sunacağız. Şu anda o konuda bir tarifeyi belirlemiş değiliz efendim.

BAŞKAN – Sayın Oğan, buyurun.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu tarifeler –bilmediğim için soruyorum- genelde anlaşmalar imzalandıktan sonra mı belirleniyor? Mantık yürüterek ifade ediyorum. Normalde bütün tarifeleri, anlaşmaları, her şeyi hazırlarsınız, ne alacaksınız ne vereceksiniz belli olur, ondan sonra anlaşma imzalarsınız ama uluslararası teamüllerin ne olduğunu merak ediyorum.

Bir de, Yunanistan'ın borç krizinde olduğunu biliyoruz. Yunanistan'a daha önceki hatlardan gaz sattığımızı da biliyoruz. Bu konudaki durum nedir? Basına çünkü farklı şeyler yansıyor. Yunanistan'ın bize olan gaz borcunun ertelendiği, kredilendirildiği, bazı gazeteler hatta üstünün çizildiğini ifade ediyor. Bu konuyla ilgili bilgi verirseniz sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

BOTAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET KONUK – Şimdi, efendim, bu hükûmetler arası anlaşma bu iş birliği ve bu projenin ana çerçevesini oluşturuyor. Bu konudaki detayı Dışişleri Bakanlığı Temsilcimiz Sayın Genel Müdür Yardımcımız verecek ama ben sadece Yunanistan'ın mevcut anlaşmadaki borcuyla alakalı hususu arz etmek istiyorum.

Toplam 290 milyon dolarlık bir borcu var idi. Yaptığımız görüşmeler sonucunda bunun yuvarlak rakam olarak 173 milyon dolarını ödedi, kalan kısmı da iki taksitte kasım ayı sonunda ve ocak ayında ödeyecek. Dolayısıyla bir kaybımız söz konusu değil. Çünkü ilk taksiti, önemli miktarı ödedi.

Arz ederim.

BAŞKAN – Sayın Bak...

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Sayın Başkan, bizim tarafın hattının Yunanistan'a kadar tamamlandığını ifade etti Genel Müdür Yardımcımız. Bu hattın maliyetini ben sormak istiyorum. Bize maliyeti nedir?

Evet, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Dışişleri Bakanlığı Genel Müdür Yardımcısı Elçi Ateş, buyurun.

DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MURAT YAVUZ ATEŞ –
Sayın Başkan, değerli üyeler; öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bu Türkiye-Yunanistan-İtalya Enterkonnektörü esas itibarıyla bir bağlantı sistemi. Yunanistan sınırına kadar doğal gazın ne şekilde gideceği burada açık bir şekilde belirtilmemiő. Bu doğal gazın değişik őekillerde gitmesi mümkün. En son Azerbaycan’la da imzaladığımız bir hükümetler arası anlaşma var. Burada ya Türk mevcut BOTAŞ’ın őebekesinden yararlanmak suretiyle geçirilmesi de söz konusu olabileceği gibi apayrı bir boru hattının yapılarak bu boru hattıyla Yunanistan’a bir bağlantı yapılması da mümkün. Dolayısıyla burada Türkiye içerisindeki transitin ne şekilde olacağı açık bırakılmıő, tam olarak ne şekilde yapılacağı belirtilmemiő. Buradaki önemli olan enterkonneksiyon sisteminin kurulması. Türkiye içerisinde hangi proje geręekleőirse transit ücret de ona bağlı olarak alınacak.

Arz ederim.

BAŞKAN – Sayın Konuk, sizin ilave edeceğiniz bir şey var mı?

BOTAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET KONUK – Efendim, burada Murat Bey’in ifade ettiği hususa sadece bu hükümetler arası anlaşma bir çeręeve ve bu projenin baőlangıcı ve yürütümüyle alakalı hükümetlerin iradelerini ortaya koyduğu anlaşma. Asıl işin yapımı, taşıma, yatırımlar ve taşıma anlaşmaları ise daha sonra yapılacak görüşmeler neticesinde tarafların varacağı bir anlaşma olacak ve tarifeler de o anlaşmalarda karşılıklı olarak müzakere edilecek. Dolayısıyla hükümetler arası anlaşma safhasında tarifenin belirlenmesi söz konusu olamıyor efendim.

Diğer Yunanistan-Türkiye bağlantı yatırımını ise onu yazılı olarak arz edelim rakamları yanlıőık olmasın diye.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Saıt.

RİFAT SAİT (İzmir) – Tamamen merakımdan sormak istiyorum.

Şimdi üç ülke arasında bir boru hattı kuruluyor. Bu bir hazır platform. Daha sonra örneğin Yunanistan’la İran ya da Yunanistan’la Azerbaycan arasında bir anlaşma olduğu zaman, atıyorum, bu boru hattı kullanılacak. Öyle mi oluyor bu anladığım kadarıyla? Yani bir hazır hat. Bu hazır hat daha sonra iki ya da üç ülkenin kullanabileceği hazır bir platform öyle mi? Bu mudur?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Konuk.

BOTAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET KONUK – Şimdi, efendim, şu an yapmış olduğumuz bağlantı 11,6 milyar metreküplük bir gazı taşımakla alakalı yapmış olduğumuz yatırım. Ancak zaman içerisinde projelerin önceliği dikkate alındığında ilave yapılacak yatırımların sürelerini de göz önünde bulundurarak mevcut hattı belli bir dönem öncelikli projeye tahsis etmemiz ama karşılıklı mutabakata varmak suretiyle mümkün olabilecek.

Bahsettiğimiz bu Azerbaycan'la yapılan anlaşmada Yunanistan ve Bulgaristan teslim noktaları var. Bu şu demektir: Mevcut boru hattının kapasitesini tabii ki bir gözden geçireceğiz, ayrıca Bulgaristan bağlantısını zaten yapmak durumundayız, yeniden yapacağız. Kapasitelerinin ne kadarını Bulgaristan'dan, ne kadarını Yunanistan'dan sağlayacağını netleştirecek konsorsiyum anlaşma o şekilde çünkü. Ona göre biz yeni bir yatırım yaparak veya mevcut yatırımda kapasiteyi artırıcı yatırımlar yaparak mevcut sistemi de kullanmamız mümkün olabilecek.

Arz ederim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Sait.

RIFAT SAİT (İzmir) – Bu tip boru hatları –Dışişleri Bakanlığına bunu sormak istiyorum özellikle- diyelim ileride İtalya'yla ya da Yunanistan'la herhangi bir sorun yaşadığımız zaman Türkiye bu boru hatlarını kapatma yetkisine sahip midir yoksa bu anlaşma gereği sonsuza kadar ya da belli bir süreye kadar devam etmesi gerekiyor mu? Böyle bir hakkı var mı Türkiye'nin?

BAŞKAN – Sayın Ateş, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MURAT YAVUZ ATEŞ – Efendim, durum şöyle: Anlaşmada belirtilen koşullar yerine geldiği sürece Türkiye'nin transiti sonlandırması tabii ki mümkün değil. Ancak belirli zaruri koşulların oluşması, kazaların olması, deprem olması değişik teknik sebeplerle müdahale etme hakkı vardır. Ancak bir kez transite ilişkin olarak taahhüt altına girdikten sonra sözleşmenin süresi boyunca -ki, bunlar uzun süreli, yirmi, yirmi beş yıllık sözleşmelerdir- onu engellemek tabii ki mümkün değildir. Yeter ki oradaki koşullar o hakkı ülkemize versin. Bu da genellikle zaruri durumlara ilişkin konulardır. Paranın ödenmemesi durumunda tabii ki transiti durdurmak mümkündür ama bir kez taahhüt altına girildikten sonra onu yerine getirmek gerekir aksi takdirde tahkim maddeleri vardır. Karşı tarafın bizi tahkime götürmesi mümkündür. Yani keyfî olarak, biz kızdık Yunanistan'a gazı kapatacağız dememiz mümkün değildir hukuken.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Başka söz almak isteyen üye yoksa, tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının 1'inci maddesini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ, YUNANİSTAN CUMHURİYETİ VE İTALYA CUMHURİYETİ ARASINDA TÜRKİYE-YUNANİSTAN-İTALYA GAZ NAKİL KORİDORUNUN GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 26 Temmuz 2007 tarihinde Roma’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Cumhuriyeti ve İtalya Cumhuriyeti Arasında Türkiye-Yunanistan-İtalya Gaz Nakil Koridorunun Geliştirilmesine İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/317) esas numaralı Kanun Tasarısı’nın komisyon raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar’ın özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Gündemin 2’nci maddesine geçiyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Hindistan Cumhuriyeti Petrol ve Doğal Gaz Bakanlığı Arasında Petrol ve Doğal Gaz Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

(1/340) esas numaralı Tasarı 23’üncü Yasama Döneminde (1/668) esas numarası ile Komisyonunda görüşülmüş ve oy birliği ile kabul edilmiştir ancak Genel Kurulda görüşülemediği için kadük olmuştur.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde mutabakat zaptının karşılıklı fayda temelinde iki ülkenin petrol ve doğal gaz sektörlerinin geliştirilmesi ve iki ülke arasında kurumsal iş birliği ilkelerinin temelini oluşturulması amacıyla imzalandığı anlaşılmaktadır.

Sözü Dışışleri Bakanlığı Temsilcisine veriyorum.

Buyurun.

DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ BİRNUR FERTEKLİGİL – Teşekkür ederim efendim.

Hindistan en büyük ve en hızlı büyüyen ekonomiler arasında yer almakta ve bu oranda da enerji tüketimi hızla artmaktadır. Her yıl daha fazla, enerji konularında dışa bağımlı hâle gelen bir ülkedir ve kendi bölgesinde o da çeşitli komşu ülkeler ve daha uzak coğrafyalarla petrol ve doğal gaz konularında iş birliği anlaşmaları akdetmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Hindistan Petrol ve Doğal Gaz Bakanlığı arasında da petrol ve doğal gaz alanında iş birliğine dair bir mutabakat zaptı 24 Kasım 2005 tarihinde imzalanmıştır. Söz konusu mutabakat zaptı karşılıklı fayda ilkeleri temelinde hazırlanmış ve iki ülkenin petrol ve doğal gaz sektörlerinin geliştirilmesi, iş birliği yapılması, yabancı yatırımların teşviki, üçüncü ülkelerle iş birliği, kurumsal iş birliği ilkelerinin saptanması gibi unsurları içermektedir. İki ülke arasında bu konuda bir ortak çalışma grubu oluşturulmuş, bu çalışma grubu 2005 ve 2008 yıllarında ilk iki toplantısını yapmıştır. Bu mutabakat zaptı çerçevesinde iki ülke arasında arama ve üretim ihalelerine teklif verme -karşılıklı firmalar bakımından- üçüncü ülkelerle iş birliğine gidilmesi, uygulamalı araştırma geliştirme çalışmaları yapılması, enerji verimliliğinin artırılması, enerji araştırmalarının geliştirilmesi, bölgesel enerji altyapı ağlarının geliştirilmesi, ilgili uzmanların eğitimi, uzmanlık ve teknik yardım konuları, risk yönetim konularında iş birliği gibi çok ayrıntılı iş birliği alanları öngörülmektedir.

Söz konusu mutabakat zaptı hem Hindistan'la olan ilişkilerimize enerji alanında da önemli bir boyut getirmekte hem de enerji sektöründe yapılan bu iş birliğinin Hindistan'la olan ilişkilerimizin diğer veçhelerine de olumlu yansımaları olması beklenmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Enerji Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Benli, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Efendim, belirtildiği üzere dünyanın hızla gelişen ekonomilerinden biri olan Hindistan'la karşılıklı özel sektör yatırımlarının enerji alanında artırılmasına dönük genel bir enerji anlaşması. Bununla özellikle Türk firmalarının Hindistan'da arama ve üretim ihalelerine teklif verebilmelerinin sağlanması amaçlanıyor. Türk ve Hintli firmalar tarafından Türkiye'de, Hindistan'da ve üçüncü ülkelerde LNG tesisi, rafineri, petrol ve doğal gaz boru hattı projelerinin ortaklaşa gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Söz almak isteyen Komisyon üyelerimiz var mı?

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının 1'inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İLE
HİNDİSTAN CUMHURİYETİ PETROL VE DOĞAL GAZ BAKANLIĞI ARASINDA
PETROL VE DOĞAL GAZ ALANINDA İŞBİRLİĞİNE DAİR MUTABAKAT ZAPTININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- (1) 24 Kasım 2005 tarihinde Yeni Delhi’de imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Hindistan Cumhuriyeti Petrol ve Doğal Gaz Bakanlığı Arasında Petrol ve Doğal Gaz Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/340 esas numaralı Kanun Tasarısı’nın Komisyon Raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar’ın özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Gündemin 3’üncü maddesine geçiyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Mineral Kaynaklar Alanında İşbirliğine Yönelik Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı: (1/295) esas numaralı Tasarı 6 Eylül 2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. 17 Şubat 2011 tarihinde imzalanan mutabakat zaptı ile iki ülke arasında enerji ve mineral kaynaklar alanında uzun dönemli ve kapsamlı bir iş birliğinin geliştirilmesi öngörülmektedir.

Sözü Dışışleri Bakanlığı Temsilcisine veriyorum.

Buyurun Sayın Büyükelçi Ferteklilig.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ BİRNUR FERTEKLİGİL – Teşekkür ederim efendim.

Afganistan petrol ve doğal gaz potansiyeli açısından henüz yeterince ortaya çıkarılamamış, üretimin sınırlı kaldığı bir ülkedir fakat son dönemlerde yapılan çalışmalar bu ülkede de zengin bazı maden ve doğal gaz kaynakları olduğunu göstermektedir. Afganistan'daki maden kaynaklarının bir kısmının ülkemiz firmaları tarafından işletilmesinin bu ülkeyle siyasi ilişkilerimizin yanı sıra diğer alanlarda da ve özellikle ticaret ve yatırım açısından da ilişkilerimize önemli bir hacim katacağı değerlendirilerek 17 Şubat 2011'de Ankara'da iki ülke arasında enerji ve mineral kaynaklar alanında iş birliğine yönelik bir mutabakat zaptı imzalanmıştır. Bu mutabakat zaptı ile taraflar petrol ve doğal gaz arama ve üretim alanlarında araştırma, hidrokarbonların geliştirilmesi, büyük ölçekli madencilik faaliyetleri de dâhil olmak üzere maden arama ve çıkarma, bu konularda eğitim çalışmaları, jeolojik haritalama ve araştırma konularında iş birliği gibi unsurları içermektedir. Afganistan'la olan ilişkilerimiz enerji ve ekonomik iş birliğinin geliştirilmesi doğrultusunda Türk firmaları bakımından önemli faaliyet alanı teşkil etmektedir. Firmalarımız için güvenlik de dâhil olmak üzere uygun yatırım ortamının araştırılması konusunda bu mutabakat zaptı ile Afgan Hükûmeti gerekli tedbirleri alma taahhüdü altına da girmiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Benli, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Efendim, bu da genel bir enerji anlaşması. Buradaki temel amaç Afganistan'da var olan maden kaynaklarından ülkemizin ve ülkemiz yatırımcılarının faydalanması. Bu hususta Afgan Hükûmeti Türk firmalarının madencilik ve madencilikle ilgili faaliyet alanlarında Afganistan'da yatırım yapmaları hâlinde firmalarımız için güvenlik dâhil olmak üzere uygun yatırım ortamının sağlanması konusunda taahhütte bulunuyor.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen Komisyon üyelerimiz var mı?

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının 1'inci maddesini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AFGANİSTAN İSLAM CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ENERJİ VE MİNERAL KAYNAKLAR

ALANINDA İŞBİRLİĞİNE YÖNELİK MUTABAKAT ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 17 Şubat 2011 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Mineral Kaynaklar Alanında İşbirliğine Yönelik Mutabakat Zaptı”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/295 esas numaralı Kanun Tasarısı’nın Komisyon Raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar’ın özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Gündemin 4’üncü maddesine geçiyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Danimarka Krallığı Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı: (1/407) esas numaralı Tasarı 23’üncü Yasama Döneminde (1/926) esas numarasıyla Komisyonun 16 Mart 2011 tarihli toplantısında oy birliği ile kabul edilmiştir. Ancak Genel Kurulda görüşülemediği için kadük olmuştur.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde mutabakat zaptının ülkemiz ile Danimarka arasında enerji arz güvenliği, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanlarında ortaklıklar kurmak ve geliştirmek amacıyla imzalandığı anlaşılmaktadır.

Sözü Dışişleri Bakanlığı Temsilcisine veriyorum.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ BİRNUR FERTEKLİGİL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Danimarka 1997 yılından bu yana enerji alanında kendine yeten bir ülke konumundadır. 2007 yılından itibaren ise enerji ihraç eden bir ülke konumuna geçerek 5 milyar dolar civarında gelir elde etmiştir. Danimarka'nın planlarında 2025 yılına kadar fosil enerji kaynaklarını yüzde 15 oranında daha az kullanmayı, yenilenebilir enerjinin payını ise yüzde 30 oranında artırmayı öngörmektedir. Bu rakamlara baktığımızda ve... Yenilenebilir enerji konusunda da önemli faaliyetleri vardır. Yenilenebilir enerji Danimarka bağlamında toplam enerji bileşimi içerisinde 2008 yılında yüzde 18,7 bir paya sahiptir. Danimarka bu açılardan enerji verimliliği düzeyi dikkate alındığında AB ülkeleri arasında ilk sıralarda yer alan bir ülkedir ve günümüzde yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği konularında varmış olduğu nokta, varmış olduğu teknolojik düzey onu dünyanın bu konudaki en saygın ülkeleri arasına koymaktadır. Öte yandan, Danimarka dünyanın en büyük rüzgâr türbini üreticisi olan bir ülkedir. Tüm bu açılardan Danimarka'nın özellikleri, deneyimi ve teknolojik birikimine bakıldığında Türkiye'nin Danimarka ile iş birliğinde bütün bu potansiyelden yararlanabileceği düşünülmekte ve iş birliği geliştirilmesi öngörülmektedir. Bu bakış açısıyla da 2008'de iki ülke arasında enerji alanında iş birliğini öngören bir mutabakat zaptı imzalanmıştır. Enerji arz güvenliği, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanında iki ülke arasında ortaklıklar kurulmasını ve bunların geliştirilmesini öngörmektedir. Ayrıca temiz ve sürdürülebilir enerji kaynaklarının ve çevrenin korunması, gelişimi, enerji verimliliğinin, yenilenebilir enerjinin petrol ve gaz kullanımının geliştirilmesi için iki ülke firmaları arasında iş birliğine de müsait bir zemin oluşturmaktadır.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Benli.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Efendim, gayet detaylı veriler aktarıldı. Dünyanın en önemli yenilenebilir teknolojileri açısından ve enerji verimliliği açısından dünyanın en önemli örnek ülkelerinden birisi. Bu tecrübeden faydalanmak istiyoruz. Bir, 2050 yılı hedefi, bütün enerji ihtiyacını Danimarka'nın -yüzde 100'ünü- yenilenebilir kaynaklardan sağlamak gibi stratejik bir hedefi var. Biz de bu tecrübeden faydalanmak amacıyla böyle bir zapt gündeme aldık.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen üyelerimiz var mı?

Teşekkür ediyorum.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının 1'inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE DANİMARKA KRALLIĞI
HÜKÜMETİ ARASINDA ENERJİ ALANINDA İŞBİRLİĞİNE İLİŞKİN MUTABAKAT
ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- (1) 6 Ağustos 2008 tarihinde Kopenhag'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Danimarka Krallığı Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/407 esas numaralı Kanun Tasarısı'nın Komisyon Raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar'ın özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Gündemin 5'inci maddesine geçiyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Arasında Elektrik Mübadelesi Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı: (1/338) esas numaralı Tasarı 23'üncü Yasama Döneminde 22 Eylül 2008 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve (1/647) esas numarasıyla Komisyonun 16 Mart 2011 tarihli toplantısında görüşülerek oy çokluğuyla kabul edilmiştir. Ancak Genel Kurulda görüşülemediği için kadük olmuştur.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde protokolün Türkiye'nin Yunanistan'a Temmuz-Ağustos-Eylül 2008 aylarında verdiği elektrik enerjisinin Yunanistan tarafından Türkiye'ye Kasım-Aralık 2008 ve Ocak-Şubat 2009 aylarında geri verilmesini, verilen elektrik enerjisinin enerji olarak yerine geri alınamaması durumunda ise söz konusu eksik kalan kısmın bedelinin ödenmesini sağlamak amacıyla imzalandığı anlaşılmaktadır.

Sözü Dışışleri Bakanlığımızın Temsilcisine veriyorum.

Buyurun Sayın Fertekliğil.

DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ BİRNUR FERTEKLİĞİL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Zatıalınız tarafından da ifade edildiği üzere 2007 yılında Yunanistan Temmuz-Ağustos-Eylül aylarında elektrik enerjisi talebini karşılayamayacaklarını gerekçe göstererek söz konusu aylarda ülkemizden elektrik enerjisi almak istediğini belirtmiştir. Enerji miktarının küçük, sürenin sınırlı olması, ayrıca ülkemizde acil bir enerji ihtiyacı olması hâlinde de bu ihracatın durdurulabilmesi imkânının da öngörülmesi dikkate alınarak bu talep olumlu karşılanmıştır. Yunanistan esasen gerek Avrupa Birliği içerisinde gerek Karadeniz Ekonomik İşbirliği çerçevesinde Enerji Topluluğu, Avrupa Elektrik Sistemi Birliği, İtalya-Yunanistan-Türkiye Doğal Gaz Boru Hattı Projesi gibi birçok organizasyon ve projede ortak çalışmalarımızın ve ortak çıkarlarımızın olduğu bir ülkedir. Bu çerçevede Yunanistan'la olan iş birliği ve bu projeler içinde beraber çalışma konumumuz da dikkate alınarak söz konusu talep olumlu karşılanmış ve Yunanistan tarafınca eğer eksik kalırsa, geri alınmada bir sorun çıkarsa bunun bedelinin de en geç 2009 Mart ayı sonuna kadar Yunanistan tarafınca ödenmesi koşuluyla kabul edilmiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Benli, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Efendim, söz konusu protokol 2007 yılında Yunanistan'da yaşanan yangın sebebiyle meydana gelen elektrik sıkıntısını karşılamak amacıyla yapılmıştı. Esasen bu alışverişler gerçekleşti ve bitti. Herhangi bir yeni talep de gelmedi Yunanistan tarafından. En son Temmuz 2' de protokol... Hamitabat'tan alınıp Yunanistan'a elektrik verilmesi planlanıyordu ama talep gelmediği için gerçekleşmedi. Söylediğim gibi bahsi geçen zaman dilimi içerisinde sorunsuz bir şekilde yürütüldü ve uygulama sona erdi. Esasen gündemden düşürülmesi dahi düşünülebilir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Tabii, burada Hükûmet Temsilcisinin ve Kurum Temsilcisinin görüşü var. Bu hususta önce üyelerimizin görüşlerini alalım, ondan sonra Komisyon olarak bir karar verebiliriz.

Önce Sayın Oğan'a veriyorum sözü.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Şimdi, anladığım kadarıyla üzerinden iki sene geçmiş bir anlaşma, protokol üzerinde konuşuyoruz.

Birincisi: Bu protokol bahsedildiği şekilde gerçekleşmiş mi? Yani biz Yunanistan'a elektriği vermiş miyiz, gerektiğinde de ondan geri almış mıyız? Bu protokolün sonucu nedir?

İkincisi de: “Protokol iki yıl süreyle gerektiğinde uzatılabilecektir.” deniyor ama uzatılmadığına göre artık tamamlanmış bir protokol yani tamamlanmış bir protokolün biz şimdi nesini onaylayacağız o da ayrı bir konu yani Meclise, gündeme gelmesi dahi anlamsız bir hadise.

BAŞKAN – Buyurun. Bu soruya cevap verdikten sonra...

TETAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET AYERDEN – Konuşmama başlamadan evvel hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2007 yılında yapılan protokol çerçevesinde Yunanistan’a yaklaşık 88 milyon kilovatsaat enerji verilmiş, bunun karşılığında Yunanistan’dan da yaklaşık 29 milyon kilovatsaat enerji alınmış. Alınmayan enerjinin bedeli olarak da 5 milyon 69 bin 239 euro para alınmış. Daha sonra 2008 yılında tekrar bir protokol Temmuz ayının 2’ sinde yapılmış. Bu protokol çerçevesinde Yunanistan’a yine aynı şekilde Temmuz ayında, takip eden aylarda enerji verilmesi, kış aylarında da tarafımıza verilmesi yönünde maddeler düzenlenmiştir. Süreç içerisinde Yunanistan’ın talebi olmaması nedeniyle Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi ile PPC arasında bir kontrat yapılmadığı için protokol hayata geçirilememiş ve şu anda da Sayın Müsteşarımın belirttiği gibi de protokol hayata geçirilmediği için gündemde tutulmasının bir anlamı olmadığı kanaatindeyim efendim.

Arz ederim.

SİNAN OĞAN (İğdır) – İkinci bir protokol mü yapılmış?

TETAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET AYERDEN – Evet, doğrudur efendim.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Yani bunun dışında ikinci bir protokol... Bu protokol gündemdeyken ve bunun uzatılması söz konusuysa niye böyle bir şeye ihtiyaç duydunuz?

TETAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET AYERDEN – Şimdi, birinci protokol, 2007 yılında yapılan protokol Nisan ayında bitiyor, tamamlanıyor. 2008’de ilave bir protokol yapılıyor.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Burada “İki yılda bir uzatılır.” deniyor.

TETAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET AYERDEN – O, 2008’deki protokol olması lazım.

SİNAN OĞAN (İğdır) – 2008’deki protokol mü?

TETAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET AYERDEN – Evet, 2008’deki, en son yapılan protokol.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ekşi.

OSMAN OKTAY EKŞİ (İstanbul) – Sayın Başkan, doğrusu bendeniz tam bir kafa karışıklığı içindeyim. Gerçekten karşımızda henüz onaylanmamış, prosedürü tamamlanmamış bir protokol var ama uygulanmış, bitmiş, her şeyi bitmiş. Yani, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dışişleri Komisyonu ve

Genel Kurulu böyle bir tablo içinde hangi konumda, hangi anlamlı konumda onu ben doğrusunu isterseniz üstlendiğimiz işlev ve Anayasa'nın bize verdiği görev açısından açıklamakta zorlanıyorum.

İkincisi: Sayın yetkililer ikinci bir protokolün de... Birincisi buraya gelmeden, gerekli işlemler tamamlanmadan, onay almadan birinci protokol tamamlanıyor, bitiyor, arkasından ikinci bir protokol daha imzalanıyor. O şu anda belki, eğer, bilemiyorum, yanlış anlamadıysam, uygulamaya konacak olsa onun bu prosedürden geçip onaylanması söz konusu olması gerekir zannediyorum. Bu noktada ısrarlı bir ifadem yok ama orada da yine bir çarpık durum olduğunu, doğrusunu isterseniz açıklamakta zorlandığım bir durum olduğunu bilginize sunmak istiyorum, kayıtlara geçirmek istiyorum. Çünkü böyle bir tablo doğrusunu isterseniz, sizin, benim ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun niye var olduğuna dair, burada ne iş yaptığımıza dair ciddi soru işaretlerinin kafamızda doğmasına yol açıyor. Bunu kayda geçirmek istedim.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Oğan.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Sayın Başkanım, peki, birinci protokol onaylanmış mıdır? Meclise gelmiş mi?

OSMAN OKTAY EKŞİ (İstanbul) – Hayır, bu bu.

SİNAN OĞAN (İğdır) – “Bu ikinci.” dendi, doğru anladıysak “Bu ikinci.” dendi değil mi? Bu birinciye... Bu 2008’de imzalanmış, bu ikinci. O 2007’de imzalanmış, bu ikinci protokol.

TETAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET AYERDEN – Efendim, 2007 yılında imzalanan birinci protokol. Bununla ilgili anlaşmalar yapılmış ve yürürlüğe girmiş. Bu anlaşma çerçevesinde de ticaret gerçekleştirilmiş ama 2008 yılında imzalanan protokolle ilgili PPC şirketi, Yunanistan şirketi ve TETAŞ arasında herhangi bir ticari anlaşma yapılmamış, hayata da geçmemiş.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Çok affedersiniz, biz şu an hangi protokolü imzaladığımızı bilmiyoruz ya bu ikinci protokol.

TETAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET AYERDEN – 2008 tarihli ikinci protokol.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Bir değil, bu ikinci. Bir nerede?

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Birincisi zaten işlemi görmüş.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Yani birinci işleme girmiş mi?

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Girmiş, Medisten geçmiş, o bitmiş yani biz burada Medisten geçirmek için...

OSMAN OKTAY EKŞİ (İstanbul) – Sayın Başkan, galiba aydınlanmaya ihtiyacımız var.

BAŞKAN – Sayın TETAŞ Temsilcisi bize net olarak hangisi birinci protokol? Hangisi ne zaman geçmiş? Biz şimdi neyi görüşüyoruz? Benim notlarımda var ama siz söylerseniz daha iyi olacak.

Buyurun.

TETAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET AYERDEN – Sayın Başkanım, birinci protokol Medisten geçmiş, tamamen uygulanmış, hayata geçirilmiş, ticaret gerçekleşmiş, ödemeler yapılmış ve nihayetlenmiş nisan ayında ama 2008’de yapılan protokol imzalanmış ve hayata geçirilmemiş, anlaşma yapılmamış, TETAŞ’la ilgili şirket arasında bir anlaşma yapılmamış. Çünkü o protokolda TETAŞ’la PPC arasında bir anlaşma yapılması, bu anlaşma çerçevesinde zamanında ödemeler yapıldığı takdirde iki yıllığına uzatılabileceği yönünde hükümler düzenlenmiş. Anlaşma yapılmadığı için ve hayata da geçirilmediği için ikinci protokolle ilgili hiçbir işlem yok, sadece imzalanmış ve kalmış.

BAŞKAN – Peki, biz şimdi bu protokolü onaylarsak ne olur, onaylamazsak ne olur?

TETAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET AYERDEN – Sayın Başkanım, aslında şu anda Yunanistan’da ENTSO-E kapsamında bir ticaret zaten var. Yani Yunanistan şu anda 100-150 megavat saatlik bir enerjiyi ticari olarak alıyor. Şu anda Yunanistan’ın da böyle bir ihtiyacı yok, talebi de yok. Bu süre içerisinde 2008 yılı içerisinde de Yunanistan gelip de bize, PPC şirketi anlaşma yönünde bir talepte de bulunmadı protokolden sonra. Dolayısıyla bu protokolün iptal edilmesiyle birlikte daha doğru olacağı kanaatindeyim. Benim kendi kişisel görüşüm efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN – Yani onaylamamamızın daha uygun olacağını mı söylüyorsunuz?

TETAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET AYERDEN – Doğrudur efendim.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Bu Bakanlık görüşü mü sizin kişisel görüşünüz mü?

BAŞKAN – Hükûmet Temsilcisi ve Bakanlık görüşünü de alabilir miyiz bu konuda?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Efendim, ilk anlaşma Resmî Gazete’de yayınlanmış ve geçmiş yani pratik sonuçları da doğmuş. Dolayısıyla herhangi bir hukuki boşluk yok orada.

İkinci kısmıyla ilgili olarak, ikinci protokol şu anda gündemdeki bildiğim kadarıyla. Dolayısıyla bu protokol gelmiş. Bunun da pratik sonuçları olmadığı için gündemden düşürülmesini arz ettik efendim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Korutürk.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, şimdi, burada ortaya çıktı ki birinci protokol imzalanmış, onaylanmış, uygulanmış, anlaşmalar yapılmış, bitmiş. İkinci protokol imzalanmış. Burada 7’nci maddesi bu

protokolün diyor ki: “TETAŞ’la PPC arasında yapılacak olan anlaşma iki yıl geçerli olacaktır veya Türkiye UCTE’ye girene kadar geçerli olacaktır. Hangisi daha önce gelirse.” diyor. Öyle bir anlaşma yapılmamış, öyle anlaşılıyor. Bu protokol de “O anlaşma ... kadar yürürlükte kalacaktır.” diyor 9’uncu maddesi. Dolayısıyla bunun gereksiz bir protokol olduğu anlaşılıyor.

Yalnız, benim burada bir noktaya işaret etmem lazım. Biz burada Dışışleri Komisyonunda bunu daha önceden bilmeyi tercih ederdik yani geçerliliğini kaybetmiş olan bir anlaşma konusunda gerek Hükûmet temsilciliğinin, gerek Bakanlık temsilcilerinin boş yere hem kendilerini yorup da bilgi vermemeleri hem de bu Komisyonu fazla işgal etmemeleri lazım. Bundan sonra daha fazla dikkat edilmesi gerektiğini kayda geçirmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bu takdirde Hükûmet ve kurum temsilcilerinin talebini de dikkate alarak gündemden düşürmeyi oya sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Gündemden düşürülmüştür.

Gündemin 6’ncı maddesine geçiyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Elektrik Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı: (1/327) esas numaralı Tasarı 23’üncü Yasama Döneminde (1/563) esas numarasıyla Komisyona havale edilmiştir. Komisyonun 10 Şubat 2011 tarihli toplantısında görüşülmeye başlanmıştır. Ancak görüşmeleri ertelenmiş ve yasama döneminin sonunda kadük olmuştur. Mutabakat zaptında iki ülke arasındaki elektrik iletim şebekelerinin artırılması vasıtasıyla iki ülke arasındaki elektrik ticaretinin geliştirilmesi ve hidroelektrik santrallerinin inşa edilmesi konuları yer almaktadır.

Sözü Hükûmet Temsilcisine veriyorum.

Buyurun Sayın Fertekliğil.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ BİRNUR FERTEKLİĞİL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Daha önce de Komisyon toplantısının başında söylenmişti, giderek artan bir enerji ve özellikle elektrik talebiyle karşı karşıyayız ve bunun dış kaynaklardan karşılanması zarureti devam ediyor. Bu bağlamda İran bölgemizde önemli bir elektrik üreticisi olarak Türkiye’deki arz-talep dengesinin sağlanmasında rol oynayacak potansiyeli olan bir ülke olarak görünüyor. Bu anlayışla 18-20 Ağustos 2007 tarihlerinde dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanının İran’a gerçekleştirdiği resmî bir ziyaret sırasında Türkiye Cumhuriyeti ile İran arasında elektrik alanında mutabakat muhtırası imzalanmıştır. Beş yıl süreyle geçerli olacak bir mutabakat zaptıdır. Bu mutabakat zaptında zatıalınızce de ifade edildiği üzere iki ülke arasındaki elektrik iletim şebekelerinin kapasitelerinin artırılması, doğal gaz enerji santrallerinin ve hidroelektrik santrallerinin her iki ülkede Türk ve İran özel sektörlerince inşa edilmesi ve elektrik ticareti konuları ele alınmakta, bu alanda iş birliği

düzenlenmektedir. İki ülke arasında elektrik iletim şebekelerinin artırılması hem elektrik ticaretinin artmasına teknik olarak imkân sağlayacaktır hem de bu vasıtaıyla, bu mutabakat zaptı çerçevesinde inşa edilecek elektrik santralleri ülkemizin elektrik arzı güvenliğine de katkıda bulunacaktır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Benli.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Efendim, İran İslam Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında enerji alanındaki ticaretin geliştirilmesi ve karşılıklı üretim projelerinin geliştirilmesini öngörüyor.

Ben de arz ederim efendim.

BAŞKAN – Şimdi, burada da bir önceki anlaşmaya benzer bir durum belirtileri var. Bu anlaşmanın üzerinde değişiklik yapılması yolunda İran’a bir teklif yapıldı mı acaba?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – İkinci bir ek anlaşma var. TEİAŞ tarafı bu konuda bilgi verirse Komisyona daha uygun olur veya Dışişleri Bakanlığımız.

BAŞKAN – Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MURAT YAVUZ ATEŞ – Efendim, buradaki durum şöyle: Özellikle yürürlüğe giriş maddesi itibarıyla bu anlaşmanın imzalandığı tarihte yürürlüğe gireceği belirtilmiş. Bu bizim mutata uygulamalarımıza çok uygun değil. Dolayısıyla, bu maddeyi değiştirmeye yönelik olarak İran tarafına bir teklifte bulunmak üzereyiz. Henüz müzakereleri başlamadı.

BAŞKAN – Bu anlaşmayı geri çekmeyi mi öneriyorsunuz?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MURAT YAVUZ ATEŞ – Efendim, anlaşmanın geçmesini Komisyonun takdirine bırakıyoruz. Eğer bu şekliyle geçmesi uygun görülür ise devam ettirebiliriz, eğer uygun görülmez ise İran tarafıyla yeniden müzakereye geçmek durumunda kalacağız.

BAŞKAN – Şimdi, burada, tabii, mezkûr mutabakat zaptının son cümlesinde “Bu mutabakat zaptı 19 Ağustos 2007 tarihinde sonuçlandırılmış ve yürürlüğe girmiştir.” ifadeleri yer alıyor. Dolayısıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından uygun bulunma ve yürütme tarafından onaylanma aşamalarını geçmeden yürürlüğe girmiş gibi gözüküyor. Dolayısıyla, bu bir uluslararası anlaşmanın hüküm doğurabilmesi için iç hukuktaki onay sürecinin tamamlanması gereğine çok fazla uymuyor. Sanıyorum bu açılardan değişiklik yapılarak getirilmesi daha uygun olacak diye ben şahsen düşünüyorum. Bunu yalnız tartışmaya açıyorum.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MURAT YAVUZ ATEŞ – Müsaadenizle, burada özellikle 1’inci madde itibarıyla enterkonnekte sisteminin İran’la geliştirilmesi

açısından yapılan çalışmalar dolayısıyla anlaşmanın bir an önce onaylanmasında fayda var. Onu da dikkatinize getirmek istedim. Sağ olun.

BAŞKAN – Buyurun.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Sayın Başkan, öncelikle 1’inci maddedeki kapasite artırımıyla ilgili taahhütler yerine getirildi mi? Ben bunu öğrenmek istiyorum. Artı, bu mutabakat zaptına dayanarak herhangi bir elektrik alışverişi oldu mu İran’la?

BAŞKAN – Ben bir ilave soru daha soracağım. Bakanlar Kurulu tarafından hazırlanan ve zaptı imzalamaya yetkili kişileri belirleyen yetki kararnamesinde zaptı imzayla yürürlüğe girebilme konularında hüküm var mıdır? Bu kararname Resmî Gazete’de yayınlanmadığı için burada bunu bilmek mümkün değil. Yetki kararnamesinde böyle bir yetki yoksa, görüşmeler sırasında Türk tarafını temsil edenlerin zaptı imzayla yürürlüğe girdirme konusunda bir beyanları oldu mu? İmza tarihinden itibaren zabıt hükümlerinin yerine getirilmesi için yapılan iş ve işlemler var mıdır? 10 Şubat 2011 tarihinden günümüze kadar geçmiş dönem Komisyon toplantısında yapılan tartışmalar bağlamında herhangi bir girişim yapıldı mı? Çalışmalar devam ediyorsa, zabıt görüşmelerinin ertelenmesi sıkıntı yaratmayacaksa bu maddeyi tekrar geriye gönderip düzeltilerek bize iade edilmesi daha uygun olur mu? Bu konudaki net görüşünüzü almak istiyorum.

Buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HÜSEYİN ONAY – Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, İran’la çok uzun zamandan beri elektrik ticareti yapılagelmıştır. İki tane bağlantı hattımız var. Bir tanesi Doğu Beyazıt üzerinden, Bazergan üzerinden 154 kilovoltluk bir hattır. Bunun elektrik ticaret kapasitesi sınırlıdır, 40 megavat gibi bir rakam ancak gerçekleştirilebilir.

İkincisi: Khoy-Başkale üzerinden bir bağlantı hattımız var. Bu hat 400 kilovolt gerilim seviyesine göre zamanında tesis edilmiş, ancak Türk tarafında 400 kilovolt gerilim seviyesi henüz olmadığından, keza İran tarafında da yeterli iletim hatları olmadığından, 154 kilovolt gerilim seviyesinde işletilmiştir ve 1999 yılında başlayan Türkmen elektriğinin İran üzerinden Türkiye’ye getirilmesinde kullanılmıştır ve bu getirme sırasında kapasitede 70-80 megavat arasında bir rakamla sınırlandırılmıştır. Daha sonra gerek İran tarafının gerekse Türk tarafının “Bu kapasiteyi artıralım mı?” çalışmaları olmuştur ve de hattın nominal gerilim seviyesi olan 400 kilovolt gerilim seviyesinde işletilmesi, dolayısıyla kapasitenin artırılması, bu bahsi geçen tutanaklarda da yer almıştır. Zaten bu çalışmalar devam etmekteydi. Bu çalışmaların bir an önce tamamlanmasını içeren konulardır bunlar. Şu an itibarıyla İran’dan 220 kilovolt gerilim seviyesine artırdığımız ve de çıkardığımız ve de enerji miktarında 150 megavata çıkardığımız bir elektrik ticareti hâlen yapılmaktadır. Ama bunlar bu tutanakta bahsedilen konulardan dolayı değil, evvelden beri planlanan sonuçlardır. Bu arada, 2010 yılı

sonuna kadar Khoy-Başkale üzerinden getirilen elektriğin bir kısmını Türkmen elektriği olmak üzere TETAŞ getirmiştir, 150 megavatın geri kalan kısmı da bir özel sektör tarafından İran üzerinden getirilmiştir. Türkmen elektriğinin anlaşması sona erdiğinden ve de uzatılmadığından TETAŞ'ın elektrik ticareti 2010 yılı sonu itibarıyla bitmiş ve de özel sektör İran üzerinden 150 megavatlık kapasitenin tamamını kullanmaya başlamıştır. Şu anda da bu devam etmektedir. Bizim yönetmeliklerimiz elektrik ticareti konusunda, komşu ülkelerle elektrik ticareti konusundaki mevzuatımız buna müsaittir ve şu anda dediğim gibi 150 megavat kapasiteli elektrik getirilmektedir özel sektör tarafından.

BAŞKAN – Şunu anlıyorum: Çalışmalar devam ediyor ve zaptın görüşmelerinin ertelenmesi önemli bir sıkıntı yaratmayacak. Anlayışım doğru ise, anlaşmanın bu Komisyonda görüşülebilir hâle getirilmesi için bir değişiklik yapılarak tekrar Meclise getirilmesinin daha uygun olacağını düşünüyorum.

TEİAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HÜSEYİN ONAY – Efendim, uygun bulursanız, biraz daha tamamlayıcı bilgi vereyim.

BAŞKAN – Buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HÜSEYİN ONAY – Bu hattın 400 kilovolt gerilim seviyesinden işletilir hâle getirilmesi de önümüzdeki günlerde gerçekleşme aşamasına gelmiştir. Biz kendi tarafımızda transformatör merkezimizi yaptık, Van'a kadar hattımızı yaptık, Van'da da bir transformatör merkezi zaten yapıyoruz. Bunlar İran olsa da olmasa da yapılacak şeyler zaten. İran tarafının kendi iç bünyesindeki 400 kilovolttan enerjilenecek çalışmaların tamamlanmasını bekliyoruz.

Bir başka şey de, geçmişte de bu tür toplantılarda konuşmuştuk, Türkiye elektrik sistemi Avrupa elektrik sistemiyle entegre artık, oldu, çalışıyor, paralel çalışıyoruz. İran'la da paralel çalışmamız mümkün olmadığından, İran üzerinden elektrik ticaret kapasitesini de artırma düşüncesiyle biz DC Back-to-Back adını verdiğimiz çalışmalarımızı da programladık, planladık. Zira, asenkron paralelli olarak doğumuzdaki ülkelerle, İran olduğu gibi Gürcistan da var, Suriye var, hatta daha sonra Irak da var. Sekiz ülke enterkonneksiyonundan dolayı da bu tür çalışmaları yapıyoruz. Dolayısıyla, bu çalışmalarımız devam ediyor. Yakın bir tarihte de 400 kilovoltta geçeceğiz, kapasite biraz daha artacak.

BAŞKAN – Bu zaptın onaylanmaması çalışmalarınızı olumsuz yönde etkilemeyecek, öyle mi anlıyoruz?

TEİAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HÜSEYİN ONAY – Doğrudur efendim.

BAŞKAN – O takdirde, bu mutabakat zaptının son yürürlük maddesindeki ifadenin düzeltilmesine imkân vermek amacıyla bu maddenin görüşülmesinin ertelenmesini Komisyonun oylarına sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Görüşmeler ertelenmiştir.

Buyurun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Görüşmeyi erteledik ama gerekçe kısmında üçüncü paragrafta aynen şöyle diyor: “Önümüzdeki dönemde, 2012 yılından itibaren devreye girmek üzere toplam 5 bin megavat kapasiteli nükleer güç santralinin kurulması ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması öngörülmekle birlikte, artan enerji talebinin dış kaynaklardan karşılanması süreci devam edecektir.”

Şimdi, burada, ben bu gerekçeyi anlayamadım. Burada nükleer güç santrallerinin kurulmasını her noktada bürokrat arkadaşlarımızın işlemelerini doğru bulmuyorum. Çünkü daha bu konuda gerçekten konuşacağımız çok şey var, bir.

İkincisi, ikinci itiraz ettiğim nokta ise, ibare yanlıştır, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı yaygınlaştığı zaman zaten nükleere de ihtiyaç kalmayacaktır, dışarıdan enerji alımımıza da ihtiyaç kalmayacaktır. O yüzden arkadaşlarımızın sanki bu konuya kitlenmişler gibi, her fırsatta “nükleer enerji, nükleer enerji” demeleri hakikaten birçok insanı rahatsız etmekte ve konunun kolayına kaçılmış gibi gösterilmektedir. Buna dikkat etmelerini rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

Bir de 3’üncü maddede bir hidroelektrik santrali konusu var, gerçi ertelendi ama. O konuda çok kısa bilgi verirlerse bize. Taraflar diyor ki: “Hidroelektrik santralinin inşaatını yapmak üzere Türk-İran müteahhitlerini kullanarak bir anlaşmaya, mutabakata varmışlardır.” diyor. O konuda detaylı bir bilgi de bulamadım. Gerçi ertelendi ama bana kişisel olarak daha sonra bilgi verebilirler ama Komisyon arzu ederse o konuda bilgi de alabilir.

BAŞKAN – Sayın Atıcı’nın görüşleri kayda geçmiştir. Su konusunda geçen hafta yaptığımız gibi ayrı, özel bir toplantı yapacağız çok yakında. Belki orada ele alırsak daha detaylı bütün tabloyu görme imkânını buluruz.

Teşekkür ediyorum.

Gündemin 7’nci maddesine geçiyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Çevre, Enerji ve İklim Değişikliği Bakanlığı Arasında Enerji Alanında İşbirliği Hakkında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

(1/474) esas numaralı tasarı 18 Ekim 2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. Zabıt, özet olarak, enerji alanında iki ülke arasındaki iş birliğini öngörmektedir. Sözü Dışişleri Bakanlığı temsilcisine veriyorum.

Buyurun Sayın Büyükelçi Fertekligil.

DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ BİRNUR FERTEKLİGİL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başbakanımızın 14 Mayıs 2010 tarihinde Atina'da düzenlenen Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi Birinci Toplantısı çerçevesinde iki ülkenin enerjiden sorumlu bakanları arasında Yunanistan ve Türkiye'nin enerji alanında uzun vadeli ve kapsamlı bir iş birliğini daha da geliştirmelerini teminen bu sözünü ettiğimiz mutabakat zaptı imzalanmıştır. Söz konusu zabit güzergâh ve kaynak çeşitliliği yoluyla hem ülkemizin hem Avrupa Birliği'nin enerji arz güvenliğine katkıda bulunmaktadır. Komisyonun ilk gündem maddesi olan Türkiye-Yunanistan-İtalya enterkonnektörü gaz taşıma koridorunun geliştirilmesine de katkıda bulunan bir anlaşmadır. İki ülke arasında enerji alanında potansiyel iş birliği olanaklarının belirlenmesi ve AB üyelik sürecimiz kapsamında enerji ve yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi amacıyla Yunanistan'la ortak projelerin geliştirilmesini öngörmektedir. Mutabakat zaptında bir yüksek düzeyli ortak enerji grubunun kurulmasına da yer verilmektedir. Ayrıca, bu zabit çerçevesinde Türkiye-Yunanistan-İtalya Enterkonnektörü Projesi'nin hızlandırılması için iş birliğinin geliştirilmesi de öngörülmüştür. İki ülkenin iletim sistemi operatörlerinin teknik ve ticari konularda anlaşmalar olasılıklarını incelemelerini ve enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynakları alanlarında iş birliğini artırarak yeni projeler üretmelerine imkân veren bir zabıttır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Benli, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Efendim, bu da Yunanistan ile Türkiye Cumhuriyeti arasında genel içerikli bir mutabakat zaptıdır. Enerji alanında ortak çalışma grubu kurulmasını ve toplanmasını öngören bir anlaşma. Biz bu çalışma grubunu kurduk, karşı tarafın cevabı beklenmektedir şu anda.

BAŞKAN – Söz almak isteyen üyelerimiz var mı? Yok.

Teşekkür ediyorum.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İLE YUNANİSTAN CUMHURİYETİ ÇEVRE, ENERJİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ARASINDA ENERJİ ALANINDA İŞBİRLİĞİ HAKKINDA MUTABAKAT ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 14 Mayıs 2010 tarihinde Atina’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Çevre, Enerji ve İklim Değişikliği Bakanlığı Arasında Enerji Alanında İşbirliği Hakkında Mutabakat Zaptı”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/474 esas numaralı kanun tasarısının Komisyon raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Conkar’ın özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Gündemin 8’inci maddesine geçiyoruz.

Enerji Şartı Anlaşmasının Ticaretle İlgili Hükümlerine Getirilen Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

(1/366) esas numaralı tasarı 23’üncü yasama döneminde (1/782) esas numarasıyla Komisyona havale edilmiştir. Ancak Komisyonda görüşülemediği için kadük olmuştur. Tasarı Türkiye tarafından 25 Mayıs 2000 tarihinde onaylanan Enerji Şartı Anlaşması’nın ticaretle ilgili hükümlerinde 23-24 Nisan 1998 tarihlerinde düzenlenen Enerji Şartı Konferansı’nda kabul edilen değişikliklerin onaylanmasının uygun bulunmasını amaçlamaktadır.

Sözü Dışışleri Bakanlığı temsilcisine veriyorum.

Buyurun Sayın Fertekliğil.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ BİRNUR FERTEKLİĞİL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Enerji Şartı Anlaşması Lizbon’da 17 Aralık 1994 tarihinde imzalanmış, yüce Meclisimiz tarafından uygun bulunmuş ve Bakanlar Kurulu kararıyla da onay süreci tamamlanmıştır. Enerji Şartı Anlaşmasının ticarete ilişkin hükümleri Dünya Ticaret Örgütünün kurucu anlaşmasından önce

imzalanmış olduğu için 1947’de yürürlüğe giren GATT’ın eski ticaret rejimi çerçevesinde düzenlenmiştir. 1998 Nisan ayında düzenlenen Enerji Şartı Konferansı’nda bu hükümlerde gerekli değişikliklerin yapılması karara bağlanmış ve anlaşmanın güncel, Dünya Ticaret Örgütü kural ve uygulamalarına paralel hâle getirilmesi sağlanmıştır. Bununla, ayrımcılık gözetmeyen şeffaf ve uluslararası ticaretin aşamalı olarak serbestleştirilmesi taahhütlerini içeren bir ticaret rejimi enerji şartı anlaşmasının ticari hükümleri kapsamına alınmıştır. Ayrıca, bu değişikliklerle Dünya Ticaret Örgütüne henüz üye olmayan ülkelerin de enerji materyalleri, ürünleri ve enerjiyle ilgili ekipmanlar referans alınmak suretiyle Dünya Ticaret Örgütü uygulama ve disiplinlerini tanımlarına imkân verilmiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Benli.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Efendim, Enerji Şartı Anlaşmasını Dünya Ticaret Örgütü kurallarıyla senkronize eden bir güncellemeden ibarettir.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Söz almak isteyen üyelerimiz var mı? Yok.

Teşekkür ediyorum.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının 1’inci maddesini okutuyorum:

ENERJİ ŞARTI ANLAŞMASININ TİCARETLE İLGİLİ HÜKÜMLERİNE GETİRİLEN DEĞİŞİKLİKLERİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 23-24 Nisan 1998 tarihlerinde Brüksel’de düzenlenen Enerji Şartı Konferansında kabul edilen “Enerji Şartı Antlaşmasının Ticaretle İlgili Hükümlerine Getirilen Değişiklikler” in onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/366 esas numaralı Kanun Tasarısının Komisyon raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Conkar' ın özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Gündemin 9' uncu maddesine geçiyoruz.

Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükûmeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Kanun Tasarısı.

(1/293) esas numaralı tasarı 22 Ağustos 2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Medisine sunulmuştur. Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde anlaşmanın nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımı konusunda iki ülke arasında bilimsel, teknik ve ekonomik iş birliğinin çerçevesini çizmek üzere hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Sözü Dışışleri Bakanlığı temsilcisine veriyorum.

Buyurun Sayın Ferteklilgil.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ BİRNUR FERTEKLİGİL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ürdün yönetimi hızla artan enerji ihtiyacının karşılanması arayışları çerçevesinde 2007 yılı başında nükleer enerji üretimine geçme kararını açıklamıştır. Bu çerçevede de teknoloji transferi ve nükleer reaktör kurulması konusunda Amerika Birleşik Devletleri-İngiltere-Kanada-Fransa-Güney Kore-Çin ve Rusya federasyonu ile görüşmeler gerçekleştirilmiş veya gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Yine aynı politikası çerçevesinde Ürdün-İspanya-Fransa-Güney Kore-Çin-Kanada-Rusya-İngiltere ve Arjantin' le de nükleer iş birliği anlaşmaları imzalamıştır ve bu çerçevede de daha fazla ülke ile anlaşma imzalaması politikasını sürdürmektedir.

Ülkemiz de nükleer enerji kullanımıyla ilgili kararlılığı nükleer teknolojiye sahip olma kararlılığı çerçevesinde 17 Şubat 2011 tarihinde Amman' da Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair İşbirliği Anlaşması' nı Ürdün tarafıyla imzalamıştır. Söz konusu anlaşmayla nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımı alanında bilimsel, teknik ve ekonomik iş birliğinin çerçevesi çizilmektedir. İki ülke, her biri kendi ulusal nükleer programlarının ihtiyaç ve önceliklerine göre bu iş birliğini sürdürecektir ve geliştireceklerdir. Bu çerçevede ortak projeler gerçekleştireceklerdir. Anlaşmanın hükümleri bu imkânları getirmektedir. Ayrıca bu anlaşmayla nükleer enerjinin barışçıl

amaçlarla kullanımına yönelik olarak nükleer güç santralleri ve nükleer yakıt çevrimi teknolojileri alanlarında da iş birliği faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine imkân tanımaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Atom Enerjisi Kurumu Başkan Yardımcısı Dr. Sancak Özdemir, buyurun.

TAEK BAŞKAN YARDIMCISI DR. SANCAK ÖZDEMİR- Sayın Başkanım, değerli üyeler; bu anlaşma tamamen çerçeve bir anlaşmadır. Benzer anlaşmalar özellikle gelişmiş ülkelerle şimdiye kadar nükleer tedarikçilerle imzalamış bulunmaktayız. Ancak bu anlaşmayla ilgili talep özellikle Ürdün tarafından gelmiştir. Ürdün’le yakın ilişkilerimiz mevcuttur. Ürdün heyeti buraya geldiğinde hem Kurumumuzu hem merkezlerimizi ziyaret ederek ihtiyaçlarını bize beyan etmişlerdir. Merkezlerimizin onlar açısından faydalı olacağını değerlendirmişlerdir. Önemli ölçüde uranyum rezervleri yeni keşfedilmiştir. Onlarla ilgili detaylı araştırma yapma niyetleri vardır. Nükleer santral görüşmelerine başlamış durumdadırlar, ihale aşamasındadırlar, bizim deneyimlerimizden yararlanmak istemektedirler. Dolayısıyla, böyle bir çerçeve anlaşmanın imzalanmasının uygun olacağını değerlendiriyoruz.

BAŞKAN – Enerji Bakanlığımız söz almak istiyor mu acaba?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – İlave edebileceğimiz bir husus yok efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen üyelerimiz var mı?

Buyurun Sayın Atıcı.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, öncelikle gerekçeden başlayalım. Gerekçenin “Sonuç olarak” kısmının bir üstünde “Su Kaynaklarının Yönetimi ve Desalinasyonu” diye bir ibare var. Ben bunun ne anlama geldiğini bildim ama burada ne anlama geldiğini ve ne amaçla konduğunu bilemedim. O konuda belki bizi bilgilendirir arkadaşlarımız.

İkinci önemli sorum: Neden Ürdün? Şimdi, iş birliği protokolü deniyor. Benim anladığım kadarıyla, iş birliği işi bilen insanlar arasında yapılır. Hadi bilemediniz, bir taraf işi bilmez, diğer taraf işi bilir, iş birliği yaparsınız, birbirinize katkı sağlarsınız. Ama iki iş bilmezin bir araya gelmesinden iş birliği çıkmaz. Çünkü ülkemizin nükleer enerji konusunda, nükleer santral konusunda bir bilgi birikimi, yeterli bilgi birikimi yoktur. Olsaydı zaten kendi nükleer santralini kendisi kurmaya kalkardı, kalkıp da Rusya’nın tuzaklarına düşmezdi. O yüzden, bu gerçekten ilginç bir konu. Her ne kadar teklif Ürdün’den gelmiş olsa da, oradan söylenmiş olsa da “Hayır kardeşim, biz bu konuda yeterince bilgi birikimine sahip değiliz. O yüzden sizinle iş birliği yapamayız.” denmesi gerekirdi diye düşünüyorum.

Şimdi, 2'nci maddenin üçüncü bendine bir bakalım. 2'nci maddenin üçüncü bendinde diyor ki: Nükleer güç ve araştırma reaktörlerinin saha çalışmaları, tasarımı, inşası, işletmeye alınması, işletilmesi, modernizasyonu, test edilmesi ve bakımı ile işletmeden çıkarılması. Yani, biz bunların hangi birini biliyoruz ki Ürdün'e ne katkı sağlayacağız Allah aşkına? Yani, bir iş yaparken bizim onurumuzu da arkadaşlarımızın düşünmesi gerekiyor diye düşünüyorum.

Madde 11'e baktığımız zaman... Esas tehlikeyi burada kendileri de zikretmişler zaten. Bakın anlaşmada diyor ki: "Anlaşma kapsamındaki işbirliğinin uygulanmasından doğan nükleer hasarın sorumluluğu anlaşmanın 5'inci maddesine ve taahhüt edilen ilgili mevzuatın da uluslararası yükümlülüklerle..." yani böyle bir hasar doğacağını zaten öngörmüşler. İş de bilmeyen insanların böyle bir hasar konusunda gerçekten bir vicdani sorumluluk almasını ben ısrarla her konuşmamda söylüyorum.

Sayın Başkanım, geçen toplantımızda, hatırlayacağınız üzere, nükleer konusu yine gündeme gelmişti. O zaman ben bir cümle sarf ederek nükleer santrallerin bulunduğu bölgelerde 5 kilometre çapında hiçbir nükleer kaza olmadığı hâlde orada çocukluk çağı kanserlerinin 2 kat arttığını söylemiş idim. Bu konuda da arkadaşlarım haklı olarak "Bir kaynak var mıdır?" demişlerdi ve bürokrat arkadaşlarımız da "Böyle bir kaynağımız yok." demişlerdi. Ben tekrar araştırdım ve yanıldığımı gördüm. Ben 2 kat demiştim, 2,2 kat artıyormuş efendim. Onun için size Almanya'da nükleer santral çevresinde yapılan araştırmanın bir örneğini veriyorum. Bu, hakemli dergi olan Environmental Help Perspectives dergisinde 2007 yılında yayınlanmıştır. Arzu eden arkadaşlarımıza verebilirsiniz, merak eden üyelerimize de verebilirsiniz. Bu konuyla ilgili olarak da ülkemizde yapılan Akkuyu Nükleer Santralinin çevre ve insan sağlığına olası etkileri konulu araştırmayı da yine bilim adamları tarafından dikkatlerinize sunuyorum.

Şimdi, eğer izniniz olursa, bu konudaki görüşlerimi de sizlerle paylaşmak istiyorum. Çünkü bu konu gerçekten çok büyük bir vebal konusudur. Daha önce de söyledim, deprem doğal bir afettir. Depremde yaşamını yitiren insanların yaralarını sarmaya çalışıyoruz ve bundan doğayı sorumlu tutuyoruz. Efendim, işte, "Keşke daha iyi olsaydı" falan diyoruz. Ama kendi elimizle yapacağımız bir nükleer santralin yaratacağı hasardan, bunu teklif eden, kabul eden, uygulayan herkes sorumlu olacaktır çünkü bütün insanlık bundan zarar görecektir. Bakın, birkaç not size aktarmak istiyorum. "Nükleer santrallerin atıkları için dünyada hâlâ sürekli depolama alanları kurulamıyorken bu atıklar binlerce değil, milyonlarca yıl yok olmazken Çernobil ve en son Japonya'da Fukushima'da nükleer santrallerde olduğu gibi olası bir kaza ve sızıntı, can kaybı ve geniş çevre kirliliği etkilemesi söz konusuyken -burası da çok önemli, yani hesaba kafası çalışanlar için söylüyorum- nükleer santrallerin bakım, güvenlik maliyetleri, kuruluş maliyetlerini aşıyorken, nükleer santrallerin bilimsel olarak savunulabilir hiçbir yanı yok iken, dünya nükleer santralden vazgeçmeye çalışıyor iken, biz niye

nükleerin peşinde koşuyoruz?” Bakın, birkaç örnek, geçen sefer birkaç örnek vermiştim, şimdi daha detaylı örnek vereceğim. Bunlar çok net bilgilerdir. “Kanada’da, Amerika’da 1978, Almanya’da 1982 yılından bu yana nükleer siparişi yoktur. Fransa 1997 yılından itibaren 2010 yılına kadar bütün nükleer programını askıya almıştır.”

Sayın Başkanım, uzattığının farkındayım ama bu gerçekten bizim geleceğimizi, çocuklarımızı, torunlarımızı ilgilendiren bir konudur. Enerjisiz yaşayabiliriz belki ama nükleer kazadan doğacak hasardan etkilenecek milyonlarca insanın vebalini hiç kimse ne bu tarafta ne de öbür tarafta taşıyamaz. Onun için bunları size söylemek zorundayım. Avusturya’da 1978 yılında yapımı biten nükleer santrali arkadaşlarım çok iyi hatırlayacaklardır enerjiyle ilgilenenler, anahtar teslim edilmiştir, asla çalıştırılmamıştır. Filipinler’de nükleer santral bitmiştir, binlerce, bakın onlarca değil, binlerce mühendislik hatası saptandığı için işletmeye alınmamıştır. Türkiye’deki durumu düşünmek bile istemiyorum çünkü Ruslar yapacak. Bakın, Brezilya bitmekte olan ikinci santralinden de vazgeçmiştir, üçüncü santraline 1,1 milyar dolar harcadığı hâlde vazgeçmiştir. İsveç, İtalya - uzatmayacağım, arzu edenlere bu bilgileri verebilirim- Danimarka, Yunanistan, İrlanda, Lüksemburg... Bunlar artık nükleer enerjiyi kullanmamaktadırlar. O yüzden Japonya bile, dünya devi olmaya soyunan bir ülke, Fukuşima’daki nükleer santral felaketinden sonra birçok ülke gibi nükleer programından artık vazgeçiyor. Almanya 17 nükleer santralinden 8’ini derhâl kapatıyor ve 9 nükleer santralini de kademeli olarak 2022 yılına kadar kapatıyor. Biz daha mı akıllıyız, biz daha mı... Neyiz biz? Ben bunu anlamak istiyorum. Yani bütün ileri ülkeler nükleerden vazgeçtikleri hâlde biz ne yapıyoruz?

Ha, çarelerimiz var mı? Var. Birazdan söyleyeceğim. Bütün bu ülkeler enerjilerini güneşten, rüzgârdan, sudan ve organik atıklardan elde etmeye çalışmaktalar ve bunun için yatırım yapıyorlar. Nükleer enerji bizim için tamamen dışa bağımlıdır. Nükleer enerji bize nükleer teknolojiyi öğrenme şansı vermiyor Sayın Başkanım, çünkü bizi Akkuyu’daki şu anda daha temeli bile atılmamış nükleer santralin içine bile sokmuyorlar. Ben bir milletvekili olarak Akkuyu’daki nükleer santrale gittiğim zaman ancak ve de ancak yöre halkının barikatı yarmasından sonra adım atabildim, bırakın işçi çalıştırmayı, bırakın teknoloji öğretmeyi... Bütün mühendisler dışarıdan geliyorlar, hiçbir zaman bize oranın havasını bile koklatmıyorlar. Hiç öyle nükleer enerji öğreneneceğiz diye kimse heveslenmesin. Hele hele nükleer silah gibi bir saçmalığa alet olmak isteyenler de nükleer enerjiden nükleer silah elde edilemeyeceğinin sanıyorum bilincindedirler.

Nükleer santrallerin kurulduğu yerlerde sadece insanlar zarar görmüyor Sayın Başkanım, tarım bitiyor. Elimde çok uzun detaylı şeyler var, arzu edenlerle paylaşacağım tıpkı diğerlerini paylaştığım gibi. Hayvancılık bitiyor. En önemlisi Akkuyu gibi bir yerde balıkçılık bitiyor, çünkü nükleer reaktörlerin soğutulması için binlerce ton suya ihtiyaç var ve bu da suyun sıcaklığını artırıyor,

hiçbir şekilde balık yaşamıyor. Turizm bitiyor. Biz turizmden ciddi para kazanan bir ülkeyiz. Turizmimizi bu şekilde bitirmeye hakkımız yok. Peki, alternatiflerimiz var mı? Var, bütün arkadaşlarımızın her gerekçede söyledikleri yenilenebilir enerji konusuna yatırım yaparak sorunlarımızı çözebiliriz. Bunun da ispatları var. Sadece tasarruf ederek, geçen toplantımızda arkadaşlarımız söylediler, dağıtımda kayıp kaçaklar var, yüzde 20'ler civarında olduğu ifade ediliyor, yüzde 6'lara yüzde 5'lere çektiğiniz zaman bu iş bitiyor. O yüzden bu savunduklarımızı yaptığımız zaman sadece ve sadece tasarruf ederek bile birkaç nükleer santralin ürettiği enerjiyi elde edebiliyoruz.

Burada bize geçen sunumda verilen bilgilerle ilgili notlarımda var, zamanınızı almayacağım, tek tek terawatt cinsinden değerleri de var, nereden ne kadar üretililecek. Rüzgârdan 400, jeotermalden 16, güneşten 500 -sadece güneşten 500- terawatt üretebiliyoruz yılda ve Sudan da 450. Biz eğer bu potansiyelimizi harekete geçirebilirsek 350 günden fazla güneş ve günde yedi buçuk saat güneş olan bir ülkede nükleer santralin tartışılması, konuşulması gerçekten anlamsız, bilimsel olarak da anlamsız, iktisadi olarak da anlamsız, mantık olarak da anlamsız.

Bilgilerinize sunuyorum Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Bu Dışişleri Komisyonunun gündeminde tabii ki sadece dış bağlantılı konuları görüşüyoruz. Nükleer enerjinin Türkiye'nin ihtiyacı olup olmadığı konusu bu Komisyonun konusu değildir diye düşünüyorum. Sayın Atıcı'nın ifadelerini kayda geçirdik. Burada yeniden, geçen gün iki saat kadar enerji konularını görüştük ve gündemimizdeki maddeleri bugüne erteleyebilecek kadar da uzun konuştuk. Yeniden nükleer enerji konusunda bir tartışma açmayı da şu aşamada doğru bulmuyorum. Bunun görüşülebileceği başka komisyonlarımız da var, Genel Kurul platformu var ama burada şu anda Ürdün Haşimi Krallığı Hükûmeti ile Türkiye arasındaki bir iş birliği anlaşmasını görüşüyoruz. Dolayısıyla, eğer Komisyon üyelerimiz de uygun bulurlarsa bu çerçevede kalmayı öneriyorum.

Sayın Bal, bu çerçevede söz alacaksınız sözü size veriyorum; buyurun.

İDRİS BAL (Kütahya) – Ben, öncelikle telefon hususunda bir karar alırsak herkes buna uyar. Ama böyle bir ortamda eğer acil telefonlarımıza, rahatsız etmeyecek şekilde, bakıyorsak birbirimize şov yapmamıza gerek yok. Yani, öyle bir karar varsa ben sonuna kadar bunu desteklerim; bu bir.

İkincisi...

BAŞKAN – Sayın Bal, özür diliyorum, kulaklık takınca bazen ses şey oluyor...

İDRİS BAL (Kütahya) – Anladım...

BAŞKAN – Mikrofon da açık olduğu için, konuşmacının mikrofonundan sizin sesiniz çıktı, onun için şey yaptık; yoksa her isteyen konuşabilir, hiçbir sıkıntı yok.

İDRİS BAL (Kütahya) – Yok, verimli çalışabilme bağlamında böyle bir kural koyarsak sonuna kadar varım yani.

BAŞKAN – Hayır, hayır; sadece spesifik olarak böyle bir durum ortaya çıktı. Bazen...

İDRİS BAL (Kütahya) – Yok, yok; ben çok dikkatliydim.

BAŞKAN – Kulaklık olunca...

İDRİS BAL (Kütahya) – Tamam.

İkincisi; bu güvenlik mevzuunu daha geniş değerlendirmemiz lazım; yani güvenlik sadece PKK'nın bizim insanlarımızı öldürmesi, şehit etmesi meselesi değildir; ekonomik güvenlik de vardır, enerji güvenliği de vardır. Güvenliği daha geniş düşündüğümüz zaman güvenliğin bir sürü boyutları vardır. Dolayısıyla, her seferinde bu nükleeri eğer tartışacaksak, yani bu artık nasıl yapılır, nasıl uygunsa böyle bir ortamda tartışalım. Aksi takdirde tek boyutlu olarak, "Herkes bırakıyor..." Bu doğru değildir. Yani bunun genel olarak tüm dünyadaki örnekleri göz önüne alarak ele alınması, tartışılması gerektiğini düşünüyorum. Zira, tek yönlü... Evet, ideal olarak ben de aynı kanaattemyim sayın konuşmacı gibi, keşke bu tip teknolojik anlamda çevreye zarar veren, insanlığa zarar veren adımlar atılması. Ama bir de maalesef içinde yaşadığımız bir dünya var, enerji ihtiyacımız var ve bunun çok boyutlu bir şekilde değerlendirilmesi lazım. Dolayısıyla, ben sayın konuşmacının tek boyutlu bir şekilde meseleyi ele aldığını düşünüyorum. Tam tersine insan hakları bağlamında, demokrasi bağlamında hassas ülkelerin çok uzun zamandır nükleer enerjiyi kullandığını düşünüyorum.

Bir de nükleer enerji, aynen nasıl bir fabrikalarda belirli önlemler alınıyorsa çevreyi kirletmemesi için zannediyorum burada bu daha nasıl güvenli olabilir, çevreye zararı nasıl önlenabilir? Eğer 5 kilometre gerçekten ispatlanmış bir zararı var ise bunun önlenmesi için o zaman ne yaparsınız? İlla ki ihtiyacınız varsa o 5 kilometre içerisinde yerleşim yerlerinin olmaması için her türlü tedbiri almaya bakarsınız.

Dolayısıyla, ben, bu tip mevzuları hakikaten tartışacaksak neticede hangi partiden olursak olalım insanlar bizim insanımızdır, ülke bizim ülkemizdir, çok boyutlu tartışılması gerektiğini düşünüyorum. Her seferinde böyle bir yerlere bir şeyler sokuşturmanın doğru olmadığını düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Tekrar ediyorum, nükleer enerjinin sağlığa zararlarının, nükleer enerjinin ne şekilde değerlendirileceğinin bu Komisyonun görev alanına girmediğini düşünüyorum. Ancak, geçen hafta yine de enerji konularını çok geniş bir şekilde ele aldık. Bu çerçevede kalabilirsek hem Komisyon çalışmalarımızı daha hızlı götürebiliriz hem de bu konunun, bizim konumuz olmayan bu konunun boyutlarını buraya taşımamış oluruz.

Sayın Alaboyun, buyurun.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben, nükleer ve enerjiye girmeyeceğim haklı olarak.

Şimdi, Sayın Bal'ın dile getirdiği telefon konusunda olmazsa burada bir karar almamız lazım. Bir önceki dönemde ben Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkan Vekiliydim; telefonları sessize alıyorduk, acil bir şey olursa mesaj çekiyorduk toplantıdayız diye ama yine de telefonlara bakmıyorduk. İster istemez Sayın Bal da kulaklığı takınca konuşmanın şeyini fark edemedi ama siz de fark ettiniz. Bunda bir karar almamızda fayda var. Acil bir şey olursa zaten dışarı çıkar cevaplarız.

BAŞKAN – Bence karar almak yerine milletvekillerimizin takdirine bırakalım. Yani komisyon çalışmalarını etkilemeyecek şekilde Genel Kurulda da milletvekillerimiz telefonlarını kullanabiliyor. Milletvekillerimizin takdirine bırakalım. Bence bunu hiçbir sıkıntı olmadan yürütebileceğimize inanıyorum.

Sayın Bak, size söz veriyorum; buyurun.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle saygıdeğer milletvekilimizin nükleer enerjiyle ilgili Türk akademisyenlerinin yetersizliği konusunda öne sürdüğü iddiaları kınıyorum. Bir Türk mühendisi ve akademisyeni olarak “Biz kimiz ki, ne elde ettik ki biz bunlara kalkışıyoruz?” gibi sözler hem Türkiye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yetkililerini hem de Türkiye Atom Enerjisi Kurumu yetkililerini rencide etmiştir. Şahsımı da rencide etmiştir; çünkü ben de bir mühendisim ve akademisyenim. Biz her şeyi yaparız ve Türk mühendisleri bugün Amerika’da ve her noktada bilim adamlarımız çok önemli projelerde görev almaktadır. Belki Ürdün’ü küçümsüyor olabilirsiniz ama Türk akademisyenini ve Türk mühendislerini küçümseyemezsiniz.

Artı, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetinin nükleer enerjiyle ilgili adımlar atmasını ben doğru buluyorum. Çünkü dünya kullanmış belki bizim de elde ettiğimiz tecrübeleri görmemiz açısından ve ortaya çıkacak sorunları değerlendirmesi açısından bu birikimlerimizi yansıtmamız açısından önem arz etmektedir. Bu sadece ülkenin enerji ihtiyacını karşılamak için sadece nükleer enerjiye yönelmesi değil, bunun paralelinde HES’lerle ilgili çalışmalarımız var, yenilenebilir enerjiyle ilgili çalışmalar var, rüzgâr enerjisiyle ilgili çalışmalar var, güneş enerjisiyle ilgili çalışmalar var. Bunların hepsi var.

Sonra, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu gibi bir kurumu nasıl küçümseyebilirsiniz? Şiddetle kınıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Oğan.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi konuyu bilmek için illa nükleer santral kurmak gerekmiyor, Çekmece Nükleer Araştırma Merkezimiz eğer yanlış bilmiyorsam otuz beş, kırk senedir faaliyette ve o anlamda da değerli çalışmaları olduğunu biliyorum. Ama meselenin bir başka boyutu daha var Sayın Başkan, siz

“Bu konuyu burada konuşmayalım, Genel Kurulda konuşalım.” diyorsunuz da geçen hafta Genel Kurulda konuştuğumda AK PARTİ adına çıkıp konuşan sayın milletvekili dedi ki: “Bu konuları niye burada konuşuyorsunuz? Komisyonunda konuşun.” Siz de diyorsunuz “Niye burada konuşuyoruz, Genel Kurulda konuşun.”

BAŞKAN – Hayır, ama iki konuyu karıştırmayalım, orada Azerbaycan konusunu konuşuyorduk, burada nükleer enerjiden bahsediyoruz. Azerbaycan konusu bu Komisyonun görevidir, ama nükleer enerji dış bağlantılı olmaması bence bu Komisyonun görev alanına girmiyor. Ayrıca Azerbaycan anlaşmasının neden iki sene geciktiğini Komisyonunda dile getiren sizsiniz...

SİNAN OĞAN (İğdır) – Dört sene...

BAŞKAN – Dört sene... Ve zor geçirdik Meclisten ama geçti. Demek ki bu Komisyon çaba sarf ederse Genel Kurulda da gerekli platformu sağlarsak anlaşmalar geçebiliyor.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Konuştuğumuz konu Ürdün’le nükleer anlaşma konusu. Dolayısıyla, bizi doğrudan ilgilendiren bir konu. O gün Mecliste konuştuğumuz konu ve AK PARTİ adına konuşan sayın milletvekilinin bahsettiği konu da Metsamor nükleer santralidir. Metsamor nükleer santrali Türkiye sınırları içerisinde olmadığı hâlde Türkiye’yi ilgilendiren bir konudur. Dolayısıyla, Komisyonumuzu ilgilendiren bir konudur. Dolayısıyla Komisyonumuzda da konuşmuştuk ama bu şekilde, yani siz Genel Kurula, Genel Kurul size atarsa nerede konuşacağız bunu?

BAŞKAN – Hiç kimsenin bir yere bir şey atma niyeti yok. Öyle bir şey olsa bu Komisyonun gündemine yüz eksen anlaşma arasında bunları seçerek getirmezdik. Ben, özellikle bunlar konuşulsun diye getiriyorum, bunu takdir ediyorsunuz ama bir çerçeve çizmek istedim. Yani Ermenistan’daki bir nükleer santralin Türkiye’ye vereceği zarar tabii ki bu Komisyonunda görüşülebilir, çünkü dış boyutu var ama Türkiye’nin bir yerinde kurulacak bir nükleer santralin o bölge halkına zararları, daha ziyade sağlık açısından veyahut enerji politikaları açısından bakılmalı ve bir iç konudur diye düşünüyorum. O açıdan söylemiştim Sayın Atıcı’ya.

SİNAN OĞAN (İğdır) – O çerçevede sınırlamak kaydıyla tamam ama diğer meseleleri...

BAŞKAN – Yok, hayır ama onu söylemek istemedim.

Önce Sayın Korutürk, sonra Sayın Atıcı.

Buyurun.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok kısa bir iki noktaya dikkat çekmek istiyorum.

Birincisi; bu Ürdün’le nükleer enerji alanında yapacağımız iş birliği konusu aslında bir ticari rekabet konusu. Ürdün, bu konuda nükleer enerji alanında çok önde gelen ülkelerle de anlaşma yapmış. Onun için bizim bu ticari rekabette geri sıralarda olduğumuz gözükcektir burada. Bu, netice itibarıyla kârlılık, zararlılık, teknolojik imkân, imkân olmaması üzerinde şey ediyor, yoksa bizim

mühendislerimizin her şeye kadir olduğunu, her şeyi yapabilecek olduğunu biz kendimiz çok vesilelerle biliyoruz. Amerika'nın Kıbrıs dolayısıyla bize uygulamış olduğu ambargoda da geri teknoloji suretiyle kendi silahımızı kendimiz en iyi şekilde yapmıştık, bunu da yaparız. Ama ticari bakımdan burada bir şansımız olmadığını düşünüyoruz. Onun için böyle bir anlaşma havada kalacak bir anlaşmadır diye düşünüyorum.

İkincisi; bu nükleer enerji barışçıl alanda da kullanılsa nükleer enerjinin yerleştiği ülkelerin belli bir istikrar içerisinde olmasının da dış politika açısından önemi var diye düşünüyorum. Şimdi, Ürdün şu anda istikrarlı bir ülke, istikrarlı gözüken bir ülke ama Ürdün'de istikrar her an bozulabilecek bir konumda. Ürdün'ün kendi nüfusundan daha fazla Filistinli nüfusu var. Filistinli nüfus bu Arap Baharı vesaire çerçevesinde ortaya çıkacak gelişmelerle ne tarafa doğru yönelir, nereye gider belli değil. Bu arada Ürdün, nükleer enerji konusundaki araştırmalarını da yaparken başka ülkelerle, Amerika'da yapmış olduğu temaslarda Ürdün Atom Enerjisi Kurumu Başkanı Halit Dukan Birleşik Arap Emirlikleri'nin Amerika'nın zorladığı şekilde uranyum zenginleştirme projesinden vazgeçtiğini, kendilerinin bu projeden vazgeçmeyeceklerini, kendilerinin nükleer enerji aramaları içerisinde uranyum zenginleştirme hususunu da ellerinde tutacaklarını söylemişler. İleriye dönük olarak güvenlik açısından da bunun sakıncalı olacağını düşünüyorum.

İçeriği olmayan, yani içeriği bize fazla bir şey sağlamayacak bir anlaşma olarak düşündüğümüz için biz bu anlaşmanın burada onaylanmasına muhalifiz. Bunu söylemek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Atıcı, buyurun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sayın Başkan, sorduğum iki soruya sanıyorum arkadaşlarım cevap vereceklerdir.

Sizin de zikrettiğiniz ve arkadaşların da teyit ettiği bu konu buranın konusu değil ise nerenin konusu? Konumuz bir uluslararası anlaşmanın imzalanmasıdır ve bunun 3'üncü maddesinde nükleer santral kurma dâhil olmak üzere pek çok konuya ülkemiz imza atmaktadır. Ben de bu konudaki bilgi birikimimi ve endişelerimi dile getirerek belki arkadaşlarımı ikna ederim, belki de “Hayır” derler, biraz farklı düşünebilirler diyerek söz aldım ve bunları konuşuyorum. Tam da yeridir efendim, hiçbir şekilde “Yeri değildir.” laflarını konuşmuyorum.

BAŞKAN – Ben de söz vermeyeceğim demedim.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – İkincisi; sayın milletvekilleri araya laf sokuşturmazlar Sayın Başkanım, söz alırlar ve temsil ettikleri insanların dileklerini dile getirirler. Laf sokuşturma işi de buraya yakışmamıştır. Onu da kınıyorum.

Ha, beni kınayan arkadaşlarım da oldu; ben, bir bilim insanıyım, nerede duracağımı, ne konuşacağımı da bilirim eğer müsaade ederlerse. “Biz her şeyi yaparız.” mantığı bence doğru değil.

Buna inanmak da gerçekten akıl kârı değil. Benim beceremediğim, yapamadığım ameliyatları yurt dışında yapan yerler var, iş birliği yaparım, öğrenirim, uygulayım. Bu da öyle bir şeydir. Ben, Türk mühendislerini küçümsemedim. Lütfen kimse konuyu saptırmayın. Ben, Atom Enerjisi Kurumunu küçümsemedim, ağızımdan böyle bir şey çıkmadı. Ben, ülkemizin nükleer santral konusunda yetersiz olduğunu söyledim. Kayıtlara baksınlar arkadaşlarım. Nükleer santral kurma konusunda biz yetersiziz. Yeterli olsaydık kalkıp da oradan buradan ithal mühendisler getirmezdik. Türk mühendislerini küçümsemişimi söyleyenler Akkuyu'ya gelip de oradaki Rus mühendislerin yaptıklarını görsünler de o zaman anlasınlar Türk mühendisini aşağılamak ne demekmiş. İçeri sokmuyorlar. O yüzden, ne konuştuğumuzu da bilmek... Ben Ürdün'ü küçümsemedim mi? Yani, böyle bir şey var mı kayıtlarda? Ne münasebet, benim haddime mi düşmüş Ürdün'ü küçümsemek? Ürdün, bu konuda yetersizdir, tıpkı Türkiye'nin olduğu gibi. Nükleer santrali konuşuyoruz. Nükleer enerji konusunda bilgi sahibi olabilir arkadaşlarım, bu beni aşan bir konudur, benim bunu değerlendirmem mümkün değildir ama yeterince bilgi ve beceri sahibi olsaydık kendi santralimizi kendimiz kurardık. Ben, bunu söyledim. Kayıtlarda da var, herkes çıkarsın kayıtları incelesin ve baksınlar.

Bu konu burada konuşulmayacaksa nerede konuşulacağını da hakikaten merak ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önce Sayın Safi'ye, sonra Sayın Alaboyun'a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Safi.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle Hocamız Aytuğ Bey'in nükleer konusundaki kaygılarını anlayışla karşılıyorum bir çevre bilimci olarak, yüksek lisansımı çevre üzerinde yapmış bir arkadaşınız olarak. Fakat nükleer sadece bir enerji değil. Tabii enerji olarak Türkiye'nin bu enerjiye ihtiyacı var. Geçen oturumlarda ilgili uzman arkadaşlar Türkiye'nin büyümesi için, yüzde 10'luk bir büyüme kaydediyoruz, bunun devam edebilmesi için nükleer enerjiye ihtiyaç olduğunu uzmanlar söylüyor. Bir defa bu bir ihtiyaç, yani bizim öncelikle çevresel duyarlılıkla ekonomik ihtiyaç, ekonomik büyüme, ekonomik refah arasında bizim bir tercihte bulunmamız lazım. Bence doğrusu bunun ikisini dengede tutmaktır.

İkincisi; Sayın Hocamız tabii hep bu konularda konu açıldığı zaman söz alıyor, haklı olarak, ben hak veriyorum; bunların konuşulması lazım, gündeme getirilmesi lazım ki yarın bu konularda ciddi tehlikelere maruz kalmayalım diye. Fakat, Hocamız tıpçı olduğu için... Mesela tıpta benim bildiğim kadarıyla radyoloji var, MR var, nükleer birtakım şeyler var. Tıpta çok yoğun olarak kullanılıyor. Yani, bunlar teknolojik olarak, bizim zaten bu nükleer enerjiye, sadece bunu bir enerji olarak değil bir teknoloji olarak bizim bu ileri teknolojiye, Türkiye'nin ve dünyanın gittiği istikamette zaten bizim bunlara ihtiyacımız var. Hocamızın bu açıdan da bunlara bakması gerekiyor. Tabii ki bunun sağlık açısından problemleri var, 5 kilometreden bahsediyor, bunun yüzde 2,2 kat insanlar

üzerindeki etkisinden bahsediyor ama bu sağlık üzerindeki etkiler açısından baktığımız zaman şu an herkesin önündeki cep telefonlarının, baz istasyonlarının, hatta yüksek gerilim hatlarının hepimiz üzerinde kanserden tutunuz diğer hastalıklara kadar, kalp hastalıklarına kadar birçok sağlıkla ilgili problemleri var.

Bir diğer konu, hem teknolojinin hem enerjinin ötesinde nükleer Türkiye için aynı zamanda stratejik bir konudur da. Yani, sizin Bulgaristan tarafında nükleer bir santral var, hemen yanı başımızda Sinan Bey'in her defasında bahsettiği Ermenistan'daki Metsamor nükleer santrali var. Aşağıda İsrail'in nükleer santrali var, yukarıda Rusya'nın var. İtalya zaten çok uzak değil, İran'ın var. Yani etrafımız zaten bu nükleer istasyonlarla dolu bir vaziyette. Türkiye'nin stratejik bir adım açısından da en azından onları dengeleyebilmek açısından da bu nükleer santrale, teknolojiye ihtiyacı var.

Bir de bu nükleer santrallerde bizim personelimizin teknik açıdan yetersiz olduğundan bahsettiler. Hem Küçükçekmece'deki o nükleer araştırma merkezi hem Atom Enerjisi Kurumu zaten kırk, elli yıldır çalışmalar yürütüyor. Bu yapılacak olan nükleer santral ile ilgili olarak, buradaki uzman arkadaşlar daha iyi biliyor, hatta şimdiden operasyonel hazırlıklar yapıldı. Bunlar Rusya'ya gidip yerinde eğitim alacaklar. Döndükleri zaman donanımlı olarak zaten bu istasyonlarda, nükleer santrallerde görev yapacaklar.

O nedenle, ben son söz olarak Hocamızın o kaygısını, yani hemen üzerine atlamayalım, her şeyi kırk defa düşünelim noktasına katılıyorum. Bunları da sürekli dile getirmesini de destekliyorum. Ama diğer açılardan da bu nükleer enerjiye, santrale bakmamız gerektiğini de düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Alaboyun.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Her ne kadar enerji tartışmayacağız dediysek de yine de konudan uzaklaşmadık. Tabii ben Sayın Hocama katılıyorum Safi Bey gibi. Geçen sene biz Çernobil'i ziyaret ettik NATO Parlamenterler Asamblesinden bir heyet olarak. Hakikaten oradaki bir facia. 5 no.lu santral hâlâ söndürülememiş, üzerine bir koruma sağlanıyor, her türlü yağmurdan, tozdan; çünkü bu tür partiküllerle taşıyor nükleer atıklar. Bir koruma çabası var ama Sayın Oğan'ın da sık sık gündeme getirdiği, bizim de endişesini duyduğumuz hemen 16 kilometre doğumuzda Ermenistan'da dünyanın en eski teknolojisine sahip ve ne zaman bir felaket olabileceği bilinmeyen bir Metsamor santrali var. 250-300 kilometre kuzeybatımızda Belene'de, Kozloduy'da bir santral var. Yani maalesef bu nükleer serpintilerin hiçbirisi gelip de sınırdan "Burası Türkiye sınırı ben buradan geçmeyim." demiyor. Yani atmosferik koşullarla, bulutlarla, yağmurla, tozla yine geliyor, yine maruz

kalacağız. O yüzden, biz burada enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi konusunda stratejik bir karar vermemiz lazım. Bizim Türkiye'nin yapmaya çalıştığı da bu.

Nükleer konusundaki yetersizliğimize gelince, dünyada nükleer santral yapan kurumsallaşmış şirketler var. Bunlar uluslararası şirketler. Mesela bugün Rusya nükleer santral yapıyor ama bunun bütün elektrik donanımını Almanya'dan Siemens'ten alıyor, Fransa'dan başka teknolojisini alıyor. Yani, anakor malzeme enerjiyi üreteni farklı şirketler üretiyor, Mitsubishi hakeza öyle, Kanada öyle. Yani, burada tek başına bu işin uzmanlaşmış ülkesi yok, şirketleri var. Bu, şirketler vasıtasıyla oluyor. Ama Türkiye'de olarak Büyükçekmece olsun TAEK olsun bu konuda bayağı uzmanlaşmış bir kadro var. Haa hiç nükleer santral yapmadığımız da gerçek, ilk defa bu işe başvuruyoruz.

Bunun yerine Sayın Atıcı'nın söylediği yenilenebilir enerjilere yönelim diyorlar. Bir yılda 8.760 saat var. Biz 8.760 saat boyunca ülkeye talep ettiği enerjiyi sağlamak durumundayız. Bugün nükleer santral de yapsanız maksimum kapasitede nükleer santral 8 bin saat çalışabiliyor. Bugün HES dediğimiz yenilenebilir enerjiler 4 bin-4.500 saati geçmiyor su rejimine bağlı olarak. Rüzgârda yılda 2.800 saati tam kapasiteyle çalıştırabilirsek Türkiye açısından verimlidir diye düşünüyoruz. Güneşte 2 bin saati çalıştırabilirsek verimlidir diye düşünüyoruz. Yani, doğrudur; güneş kapasitemiz yüksek, rüzgâr kapasitemiz de yüksek ama bunları 8.760 saat çalıştırabilme yeteneğimiz yok. Bir de bunlardaki farklı salınımlar... Bir kere gece güneş yok, güneş olmadığı için gündüz saatlerinde güneş enerjisini üreteceğiz. Gece üretemediğimiz enerjiyi başka alanda kompanse etmemiz lazım. Hidroelektrik santrallerde de suyumuz yok. O zaman kömüre dayalı veyahut da doğalgaza dayalı veyahut da nükleere dayalı termik santrallere yöneliyoruz. Dolayısıyla, burada ister istemez enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi konusunda bir kararlılığımız önemli.

Ben şuna katılıyorum: Elde edeceğimiz maksimum düzeyde yenilenebilir enerjiden yararlanalım, ama her şeyi de yenilenebilir enerjiden elde etmemiz de mümkün değildir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Özdemir, Sayın Atıcı'nın bir sorusu vardı, ona cevap verirsiniz...

TAEK BAŞKAN YARDIMCISI DR. SANCAK ÖZDEMİR – Hangi soruydu?

BAŞKAN – Sayın Atıcı, tekrarlar mısınız?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Su kaynaklarıyla ilgili...

TAEK BAŞKAN YARDIMCISI DR. SANCAK ÖZDEMİR – Şimdi, nükleer enerji su kaynaklarıyla ilgili olarak özellikle “desalinasyon” dediğimiz deniz suyunu alarak tuzdan arındırarak içme suyu kullanımında kullanılan bir teknoloji. Şu anda dünyada kullanımı var. Ürdün'ün de çok ciddi şekilde su sıkıntısı var. Dolayısıyla bu su tedariki için bunu kullanmak istiyor, ileriye dönük

olarak böyle bir planları var. Ondan dolayı bu çerçeve anlaşma olduğu için bütün başlıkları yazdık buraya.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Nükleer santral bunu mu sağlayacak?

TAEK BAŞKAN YARDIMCISI DR. SANCAK ÖZDEMİR – Tabii, nükleer santral bunu sağlayacak. Nükleer santralde ısı üretiliyor, ısıyla su buharlaştırılarak tuzdan arındırılıyor ve içme suyu elde ediliyor ve bu şekilde kullananlar da var zaten.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Bu “reverse osmosis” değil de farklı bir yöntem mi?

TAEK BAŞKAN YARDIMCISI DR. SANCAK ÖZDEMİR – Bu farklı bir yöntem ama doğrudan nükleer enerji kullanılarak ürettiği ısıdan bir şekilde buharlaştırmayla özel mekanizmalarla üretiliyor. Bunun dışında çerçeve anlaşma olduğu için bu çerçeve anlaşma içinde radyasyon teknolojileri de var, radyasyon teknolojilerinin nükleer tıpta kullanımı var. Mesela biz Sarayköy Nükleer Araştırma Merkezinde bir hızlandırıcı tesisi kuruyoruz önümüzdeki ay açılışını yapmayı planlıyoruz. Burada “radyofarmasötik” dediğimiz nükleer tıpta kullanılan radyoizotopları üreteceğiz. Dolayısıyla bunların tedariki rahatlıkla Orta Doğu ülkelerine yapılabilir. Ürdün bu ürünleri bizden temin edebilir. Bu, konulardan bir tanesi. Buna benzer diğer başlıklar da var. Bu çerçeve anlaşma olduğu için de her başlık var burada, neden sadece nükleer santral var değil. Dolayısıyla, konuya biraz böyle ele almak lazım.

Sayın Korutürk ticari bir anlaşma demişti ama bu ticari bir anlaşma değil Sayın Korutürk, genel çerçeve anlaşması sadece.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Ama ileriye dönük olarak...

TAEK BAŞKAN YARDIMCISI DR. SANCAK ÖZDEMİR – İleriye dönük protokollerde ticaret yapılabilir. Ama farklı alanlarda ticaret yapılabilir, örneğin bizim söylediğimiz gibi...

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Ticari rekabete dönük bir anlaşma.

TAEK BAŞKAN YARDIMCISI DR. SANCAK ÖZDEMİR – Biz radyoizotop satabiliriz mesela.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Başkanım, bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Tartışma konusu olabileceğini hissediyorum, onun için...

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Hayır.

Sancak Bey’e sormak istiyorum ben Sayın Vekilimizin ifade ettiği gibi biz nükleer santral yapacak yetenekle bilim adamlarına sahip miyiz, değil miyiz? Türkiye Atom Enerjisi Kurumundaki durumumuz nedir? Biraz aydınlatıcı bilgi verin. Dünyada bu tip projelerde yer alan mühendis yok mu?

Nedir? Kapasitemizi bir söyleyin. Bakın, kırk yıldır çalışan bir kurumun yetersiz olduğu ifade ediliyor. “Biz yetersiziz, yapamayız.” filan diye söyleniyor, bunu bir açıklayın Sayın Müsteşarım.

BAŞKAN – Müsteşar Yardımcımız, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Türkiye, teknolojik anlamda nükleer santral yapacak durumda değil, hatta nükleer santral işletecek... Şu anda Ruslar diyelim ki kurdu, hani teknoloji transferini içermiyor diyoruz ya şu anda yapılan anlaşma. Teknolojiye ne kadar hâkimseniz o kadar sahip olabilirsiniz yani nükleer santrali şu anda hâlihazırda kurup “Buyurun sizin.” dense dahi belki o noktada sıkıntılar çekeceğiz biz. Dolayısıyla biz şu anda bu anlaşma kapsamında 300 mühendisimizi Rusya’ya gönderiyoruz ve 50 tanesi şu anda eğitime başladılar. 300 mühendisi bu süre içerisinde biz yetiştireceğiz efendim.

Bir iki teknik düzeltmeyi de yapmak isterim. “Dağıtımda teknik kayıp yüzde 20” dendi. Dağıtımdaki teknik kayıp yüzde 20 değil yüzde 8 efendim. Ayrıca, nükleer santrallerle ilgili, nükleer santrallerin zararları lokal değil küreseldir efendim, dolayısıyla biz şu anda bizim olmayan ve teknolojisi eski, dünyada faaliyette olan yaklaşık 442 nükleer santralin ve inşa hâlindeki 65 adet nükleer santralin kaza riskini zaten millet olarak yaşıyoruz ve taşıyoruz. Şu anda kapatılması gereken, teknolojisi son derece eski olan 2 tane santral burnumuzun dibinde. Deminden beri zikredildi. Bizim şu anda, üçüncü nesil Akkuyu’da kurmayı planladığımız santralin riski bu santrallerin yanında hiç zikredilmeye değecek oranda değil.

Ayrıca, Avrupa Birliği ülkelerinin nükleerden vazgeçtiği zikredildi, bu doğru değil efendim. Sadece ekonomik ömrünü doldurmuş santralleri bir plan dâhilinde ve takvim dâhilinde kapatma kararını alıyorlar. Almanya’nın 2020 yılında kapatmayı öngördüğü santralin, detaylı incelendiğinde ekonomik ömrünü yaklaşık 2020 yılında doldurduğunu göreceksinizdir. Bu sadece bir oyalamadır, taktiktir.

Ayrıca, yenilenebilir kaynaklarla ilgili olarak Sayın Milletvekilim, Aksaray Milletvekilimiz bilgi verdi ancak sadece çarpıcı rakamlar olsun diye söylüyorum: Şimdi, şu anda Türkiye’nin elektrik kurulu gücü yaklaşık 50 bin megavat. Biz rüzgârdan ağızımızı açtığımızda 78 bin megavatlık EPDK’ya yapılmış bir başvuru vardı. Türkiye’nin üretime geçirilebilir kapasitesi 42 bin megavat efendim. Bu 42 bin megavatlık santral bizim için kurulu güç anlamında öyle, ama üretime hazır anlamındaki anlamı bizim için yaklaşık 10 ila 12 bin megavatlar civarındadır. Bunun ekonomiye kazandırılabilmesi için gerekli olan türbin maliyetini sadece söyleyeyim efendim, yaklaşık 60 milyar dolardır. 60 milyar dolarlık bir rüzgâr yatırımı yaparsanız eğer, yaklaşık 10 bin megavatlık bir elektrik potansiyeline, enerji potansiyeline sahip olmuş olursunuz ve bunun da maliyeti ülkenize yaklaşık 60 milyar dolardır. Yani bu rakamlar piyasada söylendiği gibi çok...

Yenilenebilir kaynaklar bizim için ilahtır yani baz santrali olmayan hiçbir ortamda enerjiyle ilgili ihtiya larınıızı gideremezsiniz. Türkiye dünyanın en hızlı büyüyen ülkelerinden birisi. Bu ekonomik büyümeye paralel olarak da enerji talebi en hızlı şekilde artan ülkelerden bir tanesi. OECD  lkeleri arasında birinci sırada. Yaklaşık yüzde 8’ler civarında ilave kapasite yaratmamız gerekiyor her yıl ve bizim ne yenilenebilir kaynaklarımız ne de yerli kaynaklarımız bu kapasiteyi karşılamada yeterli değil. Az  nce Sayın İsmail Safi’nin belirttiği gibi ya ekonomik gelişmeden vazge eceksiniz, dünyayla rekabet etmekten vazge eceksiniz ya da güzel ülkemizin, güzel koylarını seyredeceksiniz.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Son olarak Sayın Edibo lu, buyurun.

MEHMET ALİ EDİBO LU (Hatay) –  imdi herkes enerji konu unca ben de bir dakika bir konuşma ihtiya ı duydum.

Kayıp enerji oranını ben geçen haftaki toplantıda sormu tum. Cevap veren sayın yetkili dünya ortalamasının yüzde 2,5; Türkiye’nin de yüzde 2,9 olduğunu söylemişti. Şimdi, Sayın M ste arım yüzde 8 olarak bunu düzeltti, önce onu söyleyeyim.

AYTU  ATICI (Mersin) – Parası alınamayanlar hariç.

MEHMET ALİ EDİBO LU (Hatay) – Ka a ı söyleyeyim. Kayıp kaçak...

AYTU  ATICI (Mersin) – Parası  denmeyenler güneydoğu, doğu...

MEHMET ALİ EDİBO LU (Hatay) – Benim elimde bir  niversitenin araştırması var; yüzde 28 kayıp kaçak toplamı ama ayırmamı lar bunu.

Şimdi, bu masanın etrafında oturan herkesin yenilenebilir enerjiden yana olduğunu düşünüyorum öncelikle dolayısıyla ülke kaynaklarını sonuna kadar bu konuda zorlamamız gerektiği konusunda hemfikir olduğumuzu düşünüyorum.

Ben hidroelektrik santrallerle ilgili iki tane  niversitemizin araştırmalarını okudum buraya gelirken. Diyor ki: “Hidroelektrik santrallerde üretilecek ilave her 1 milyar kilovatsaatlik elektrik yaklaşık 500 bin ton daha az kömür ithali veya 215 milyon metreküp daha az doğal gaz tüketilmesi anlamına gelmektedir. HES potansiyelimizin yüzde 36’sı işletmede, yüzde 10’u inşa hâlinde, geriye kalan yüzde 54’  ise geli tirilmek üzere bekletilmektedir. Bu yerli kaynakların bir an önce de erlendirilememesi durumunda ise ilk yatırım maliyeti daha düşük ve inşa süresi kısa olan doğal gaz kombine  evirim santralleri yapılacaktır ancak bu durum enerjide yabancı kaynak ba ımlılı ını tehlikeli oranlara çıkaracaktır. Son yıllarda hidroelektrik enerjide yaşanan d     n gerçek nedeninin kuraklık olmadığı, yapılan doğal gaz anlaşmaları nedeniyle üretimde doğal gaz santrallerine verilen öncelik olduğu g r    ağırlık kazanmaktadır.” diyor üniversitedeki hocalarımız. Al ya da  de sistemiyle satın alınan doğal gazın tüketilememesi nedeniyle hidroelektrik santrallerinin üretim

kapasitelerinin düşürüldüğü ve yatırımların yavaşlatıldığı iddiaları da gündemin önemli maddeleri arasındadır. Kayıp elektriğin azaltılması, dünya ortalamalarına çekilmesi de ithalatı azaltacağı için alçak gerilim ve orta gerilim iletim hatlarının kent merkezlerinde yer altına alınması ve iletim ağının yenilenmesi için bir defaya mahsus olmak üzere 1,5 milyar dolarlık bir yatırımın da rantabl olacağı söylenmekte. Bunun yanı sıra, kısa ve orta vadede gerekmediği hâlde ülkenin enerji kaynağı açısından dışa bağımlılık oranının artırılıyor olduğu iddiası da beni rahatsız etmektedir. Bu nedenle, ülkemizin hidroelektrik potansiyelinin artı kalan yüzde 65'inin öncelikli olarak geliştirilmesi ulusal çıkarlarımız açısından daha önemli olacaktır. Uzun vadeli al ya da öde şartlı doğal gaz anlaşmaları bu konuda en etkili kısıtlamalar olmuştur diyor raporlar. Bu durum enerjide yabancı kaynak bağımlılığının tehlikeli oranlara çıkmasına da neden olacaktır.

Bu konuda ben sayın yetkililerin görüşlerini sormak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Müsteşar Yardımcısı.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Efendim, öncelikle kayıplarla ilgili rakamları ben iletayim: TEİAŞ'ın işlettiği ve büyük iletimlerin yapıldığı, şehirler arası iletimi kapsayan iletimdeki teknik kayıp yüzde 2,9 Türkiye'deki; dünya ortalaması yüzde 2'yle 3 civarlarında dolayısıyla bu noktada dünya ortalamasının içerisindeyiz. Yüzde 8 rakamı dağıtımdaki teknik kayıplardır efendim yani kaçak, içerisinde yoktur bunun, teknik kayıplar sadece, dağıtımda şehir şebekelerindekini kast ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Başka söz almak isteyen?

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Diğer sorularıma cevap alamadım...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Efendim, diğer sorularınızı yazılı olarak cevaplayalım.

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Al ya da öde nedeniyle hidroelektrik santrallerinin tam kapasitede çalıştırılmadığı konusunda iddialar var. Sebebinin söylerseniz...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ZAFER BENLİ – Hidroelektrik santrallerin tam kapasite çalıştırılmamasının sebebi teknik planlamalardan kaynaklanıyordur, günlük. Al ya da öde koşulları BOTAŞ'la diğer ülkeler arasında yapılan kontratlardan kaynaklandığı için hidroelektrik santrallerin işletilmemesiyle, çalıştırılmamasıyla hiçbir alakası yoktur diye düşünüyorum ben.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Başka söz almak isteyen yoksa, tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının 1'inci maddesini okutuyorum:

**NÜKLEER ENERJİNİN BARIŞÇIL AMAÇLARLA KULLANIMINA DAİR
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÜRDÜN HAŞİMİ KRALLIĞI HÜKÜMETİ
ARASINDA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- (1) 17 Şubat 2011 tarihinde Amman'da imzalanan “Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/293) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın komisyon raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar'ın özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Karşı oy yazısını yarına kadar izin verirsiniz...

BAŞKAN – Tabii... Muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa yarın saat 12.00'ye kadar uygunsa... Olmazsa akşama kadar da olabilir Sayın Atıcı.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Akşama kadar diyelim.

BAŞKAN – Akşama kadar, 18.00'e kadar diyelim.

Gündemin 10'uncu maddesine geçiyoruz.

Orta Doğu Sinkrotron Işığı Deneysel Bilim ve Uygulamaları Uluslararası Merkezi Statüsüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı: (1/297) esas numaralı Tasarı, 9 Eylül 2011 tarihinde Meclise sunulmuştur.

Sözü Dışişleri Bakanlığımız temsilcisine veriyorum.

DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ BİRNUR FERTEKLİĞİL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Birleőmiő Milletler Eđitim, Bilim ve Kùltür Teőkilatı, UNESCO ile bağlantılı bir bilimsel, araőtırma ve uygulama merkezi olan Ürdün'ün baőkenti Amman'da kurulan ve Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından desteklenen uluslararası projeler arasında Orta Dođu Sinkrotron Iőıđı Deneysel Bilim ve Uygulamaları Uluslararası Merkezi -kısa adı SESAME da- yer almaktadır. Bunun kurucu anlaőmasını oluőturan statüsü de 15 Nisan 2004 tarihinde yürürlüğe girmiő olup ðlkemiz anılan statüye katılmak üzere bildirimde bulunmuőtur. Dünyada iőtılmekte olan kırk beő kadar sinkrotron iőtıđının kaynağının pek azı geliőtmiő ðlkelerde olup hičbiri Orta Dođu ve Akdeniz havzasında yer almamaktadır. Bu bakımdan, 2003'te Ürdün'ün baőkenti Amman'da baőtlanan tesisin kurulması önem taőtımaktadır. Bu tesisin 2013 yılına kadar aőtamalı olarak geliőtmesi öngör÷lmektedir.

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından gečtiđimiz mayıs ayında Ürdün'de düzenlenen 18'inci SESAME Konsey Toplantısı'na katılarak ðlkemiz de ana kurucu ðlkeler arasında yer almıő ve her yıl ödenmek üzere mali taahhütte bulunmuőtur. Öte yandan, yine bu toplantıda, SESAME'in 19'uncu Konsey Toplantısı'nın 7-8 Aralık 2011 tarihlerinde Ankara'da yapılması kararlaőtırılmıőtır. Bu bakımdan, yüce Meclisimizin ve Komisyonumuzun uygun görmesi hâlinde bu toplantının da yasal bir zemin üzerinde yapılması imkânı doğacaktır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Özdemir'e veriyorum sözü, buyurun.

TAEK BAŐKAN YARDIMCISI DR. SANCAK ÖZDEMİR – Sayın Baőkkan, değerli üyeler; UNESCO çerçevesinde yürüt÷len bir araőtırma merkezinin kurulması gündemde. Baőtlangıç olarak 2001 yılında o dönemdeki Baőtbakanımız Sayın B÷lent Ecevit tarafından baőtlatılan bir süreç. Orta Dođu bölgesinde böyle bir araőtırma merkezi olmadığı için bu yüksek enerjiyle CERN benzeri araőtırmaların yapılabilieceği bir merkez. Bu bölgede hič olmadığı için bu bölgedeki ðlkelerin bir araya gelerek ortak kurması hedeflenmiőt, UNESCO bunu teőtvik etmiőt, ðlkeler bir araya gelerek 2004 yılında bir statü oluőturulmuőt, UNESCO bünyesinde bu statüye biz taraf olacağımızı bildirmiőtiz Sayın Baőtbakanımızın imzasıyla. Anlaőtmayı o dönemde őu anki Cumhurbaşkanımız Abdullah Gül Dıőtıőleri Bakanı sıfatıyla imzalamıőt. O günden bugüne kuruluş aőtaması devam ediyor. Biz Konsey toplantılarına altı aylık periyotlarla düzenli katılıyoruz.

Ürdün'de olmasının sebebi, UNESCO bünyesinde yapılan toplantılarda Ürdün'ün taahhütlerinin çok fazla olmasından dolayı, hem araziyi ücretsiz vermesi hem tesisi ücretsiz olarak, bina olarak yapmasından dolayı orası tercih edilmiőt. Biz de aktif olarak őu anda katılıyoruz. İnőaat tamamlanmıőt durumda bina olarak ama elektronik tečhizat kurumu aőtaması devam etmekte ve mali

olarak da yoğun bir katkı gerekiyor önümüzdeki iki üç yıl içinde, 2015'te de çalışır vaziyete gelmesi gerekiyor. Dolayısıyla, bu anlaşmayı Medisten de geçirerek altyapısını sağlamlaştırmak istedik, ondan dolayı Komisyonun gündemine geldi.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Oğan.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Şimdi, Sayın Başkanım, sizle beraber Yakın Doğu Üniversitesine gittiğimizde, Yakın Doğu'nun Rektörü CERN'de de kendilerinin katkıda bulunduğunu ifade etmişlerdi. Bu yeni merkeze acaba Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti de iştirak ediyor mu? Onların elindeki bu imkândan nasıl faydalanabiliriz? Hem bu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanınması açısından da önemli bir adım olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

TAEK BAŞKAN YARDIMCISI DR. SANCAK ÖZDEMİR – Şu anki üye ve gözlemciler arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bulunmamakta. Dünkü durumda da UNESCO, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini kendi organı olarak tanıdığı için rahatlıkla başvuru yapabilir. Buraya dâhil olması mümkün. Kendileri öyle bir talepte bulunduğu takdirde değerlendirilebilir diye düşünüyoruz.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Ama herhâlde biz de önayak olabiliriz.

TAEK BAŞKAN YARDIMCISI DR. SANCAK ÖZDEMİR – Evet, biz de destek olabiliriz.

BAŞKAN – Burada tabii bir hususu daha dikkatlerinize getirmek istiyorum. Statüye ekli bir beyan da var. Ülkemizin bu statünün hükümlerini sadece diplomatik ilişkisi bulunan devletlere uygulayacağı belirtiliyor. Burada hangi ülkeyi kastettiğimizi... Yani Kıbrıs konusunun ağırlıklı olarak konulduğunu düşünüyorum ki olumlu bir beyandır.

Buyurun Sayın Atıcı.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2004 yılından beri anladığım kadarıyla, okuduğum kadarıyla biz bu projeye para yatırıyoruz. 2004 yılından beri yatırdığımız para zaten bunun yürümekte olduğunu bize gösteriyor yani ben karşı olduğumdan değil heyecanlanıyorum da yani gerçekten, hakikaten SESAME projesi iyi bir şeye benziyor, CERN benzeri bir şey ama biz buna 2004'ten beri para yatırıyoruz, tarafız zaten, muhtemelen onlar inşaatlara geçiyor. O zamandan beri... Bu anlaşma bu daha önce yapıldı mı, yapılmadı mı, tekrar yeni bir şey mi var, onu merak ettim. Bir de artık hakikaten emperyal güçlerin genetiklerine kadar, DNA'larına kadar ne yapmak istediklerini biliyoruz. Şimdi, Almanya'da süresini, ömrünü doldurmuş bir laboratuvar var. Kalkıyor Almanya diyor ki: "Tamam, ben bunu Ürdün'e vereyim." Hakikaten burada bizim rahatsız olmamız gereken bir şey var mı? Bu ulusal bir konudur, o yüzden hakikaten partiler üstü bir konu olabilir. Gerçekten burada -siz daha iyi bilirsiniz teknik olarak-

bizi sıkıntıya sokan, rahatsız eden bir şey var mı? Ben okuduğum zaman rahatsız oldum. Belki şüpheli bir tavır takınmış olabilirim ama hakikaten rahatsız oldum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özdemir.

TAEK BAŞKAN YARDIMCISI DR. SANCAK ÖZDEMİR – Son sorudan başlayalım.

Tesisin ilk kurulmasında, başlangıç aşamasında Almanya'nın hibe ettiği bir çekirdek birim var. Yalnız, projenin bütünü olarak bakıldığında üçüncü nesil bir tesis kurulacak. Sadece o ekipmanlar bu tesisin küçük bir kısmında kullanılacak, o da yeterli ve çalışır olduğu uzmanlar tarafından incelenip değerlendirildiği takdirde. O bölümü tesise getirildi, incelendi, şu anda çalışır vaziyette ama asıl kurulacak olan, bundan sonraki yatırım gerektiren bizim üçüncü nesil dediğimiz 2,5 gigaelektronvolt seviyesinde bir enerji üretebilecek bir ring hattının kurulması gerekiyor. Asıl ağırlıklı yatırım bunun için gerekiyor zaten, gelişmiş bir teknoloji olması için. Bugün gündeme getirmemizin asıl sebebi o. Önceki ödemeler daha çok rutin aidatlar ve maliyeti çok düşük aidatlardı. Ondan dolayı, yürürlüğe girmeden önce bu tür aidatlar zaman zaman ödenebiliyor bildiğimiz kadarıyla, o kapsamda ödendi ama bundan sonrası, yatırım maliyeti biraz fazla olan miktarlar gündemde. Şu anda yoğun şekilde gündeme gelmesinin sebebi bu.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – İran, İsrail, herkes taraf. Umarım ortaya bir dostluk çıkar. Bilmiyorum yani... Böyle düşman ülkeler de taraf olur, belki bilim birazcık...

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Başka söz almak isteyen üyemiz yoksa, görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının 1'inci maddesini okutuyorum:

**ORTA DOĞU SİNKROTRON IŞIĞI DENEYSEL BİLİM VE UYGULAMALARI
ULUSLARARASI MERKEZİ STATÜSÜNE KATILMAMIZIN UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- (1) Taraf ülkelerin kabul bildirimleriyle 15 Nisan 2004 tarihinde yürürlüğe girmiş olan “Orta Doğu Sinkrotron Işığın Deneyisel Bilim ve Uygulamaları Uluslararası Merkezi (SESAME) Statüsü”ne beyanda bulunmak suretiyle katılmamız uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşölmekte olan (1/297) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın komisyon raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar'ın özel sözcöler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Enerji Bakanlığı temsilcilerine de çok teşekkür ediyoruz, keza bütün diğör kurum temsilcilerine.

Gündemin 11'inci maddesine geçiyoruz.

Çukurova Üniversitesinin KKTC'de Kampüs Kurmasına İlişkin Çerçeve Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı: (1/482) esas numaralı Tasarı, 20 Ekim 2011 tarihinde Meclise sunulmuştur.

Tasarıyla ilgili olarak Çukurova Üniversitesi Rektörü Profesör Doktor Alper Akınoğlu da aramızdalar.

Öncelikle sözü Hükümet temsilcisi sıfatıyla Sayın Ferteklilgil'e veriyorum.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ BİRNUR FERTEKLİGİL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Çukurova Üniversitesi, KKTC'ye en yakın noktada yer alan ölkemizin önemli devlet üniversitelerinden birisidir ve ulaşım açısından da Ercan Havaalanı ve Adana arasında bir hava yolu ulaşımı mevcuttur. KKTC, Çukurova Üniversitesine aldığı bir kararla bir kampüs yeri tahsis etmiş ve KKTC'nin yükseköğrenimden sorumlu kurumu da bu kampüs açılması fikrine destek vermiştir. Çukurova Üniversitemizin verdiği bilgilere göre, bu üniversitemizin diğör üniversitelere göre temel özelliğı 1.200 yataklı hastaneye, tıp faköltesine ve diş hekimliğı faköltesine sahip oluşudur dolayısıyla bu, diğör üniversitelerle kampüs kurma çalışmaları devam eden İstanbul Teknik Üniversitesi veya bu çalışmaları tamamlamış olan ODTÜ'yle mukayese edildiğinde, Çukurova Üniversitesinin bu özellikleriyle kampüsünü açması KKTC'de hastane yatırımı yapmadan tıp faköltesi ve diş hekimliğı fakölterinin de öğrenim programlarının kolaylıkla sürmesine imkân verecektir. Ayrıca, söz konusu kampüsün açılması KKTC'nin üniversite eğitimi açısından cazip bir merkez olma özelliğini de daha fazla artıracaktır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Rektör, buyurun.

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ PROF. DR. ALPER AKINOĞLU – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; öncelikle teşekkür ediyorum.

Çukurova Üniversitesi Adana’da... Magosa İskele bölgesinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bir arazi ayırdı ve Bakanlar Kurulu kararıyla bu arazinin de Çukurova Üniversitesi kampüsü olması için rezerv koydu ve bu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu kararıyla gerçekleşti. Bu çerçevede protokol, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti adına Sayın Derviş Eroğlu, Türkiye Cumhuriyeti adına Dışişleri Bakanlığının verdiği yetki belgesiyle Sayın Cemil Çiçek ve Çukurova Üniversitesi arasında imzalandı. Orta Doğu Teknik Üniversitesinin Güzelyurt’ta kampüsü var ve diplomalarını Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kıbrıs Kampüsü olarak veriyor. Biz de aynı şekilde güçlü olduğumuz, en çok güçlü olduğumuz sağlık sektöründe ülkenin en büyük hastanelerinden birisine sahibiz; 1.200 yataklı dev bir hastane.

Kıbrıs’ta YÖK’ün muadili olan YÖDAK var. YÖDAK’la konuştuğumuzda Kıbrıs’ta kurulan üniversitelerin eğitim kalitesi konusunda Türkiye’de biraz endişeler oldu ve bazı kontenjanlar dolmuyor Kıbrıs’ta. Bizim, sağlık alanında, sağlık sektöründe ülkemizin ihtiyacı belli. O nedenle, “3+3” sistemi dediğimiz temel bilimlerin Kıbrıs’ta yapılması ve staj olanaklarının da Adana’da değerlendirilmesi şeklinde... Yani Kıbrıs’ta yeni bir hastane açmadan böyle bir proje sunduk. Tabii, sağlık sektörünün diğer alanlarına da girilebilir ama diğer Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesinin teknik üniversite olduğunu düşünürsek sağlık alanına girme şansları yok onların. O nedenle böyle bir teklifle geldik ve çok uygun görüldü. Hacettepe Üniversitesi Yakın Doğu Üniversitesinin içerisindeki tıp fakültesini destekliyor, öğretim üyeleriyle destekliyor ama kendisi girmedir. Yakın Doğu Üniversitesinin bir hastanesi var. Kıbrıs’ta ikinci bir hastane açmak atıl yatırım anlamına gelebilir nüfus olarak, o nedenle hastane açmadan böyle bir projenin uygun olduğunu düşündük.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen?

Sayın Oğan.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Ben de -Sayın Rektörüm ifade etti- tam da onu söyleyecektim.

Hep beraber yakın bir zamanda Yakın Doğu Üniversitesine ziyarette bulunduk ve oradan Rektörün verdiği bilgiye göre çok geniş bir kapasiteleri olduğunu, hatta kapasitelerini tam olarak kullanamadıklarını ifade etmişlerdi. Şimdi, tekrara düşmeyecek miyiz? Yani biz orada ayrı bir eğitim birimi kurmak yerine Yakın Doğu Üniversitesiyle benzer bir anlaşma yapsak ve onların imkânlarını

kullansak, böylelikle de bir atıl yatırımın önüne geçsek daha doğru olmaz mı? Yani orada hazır kurulu bir tıp fakültesi var, bölgenin en büyük hastanesi var ve hatta Sayın Rektörün de ifade ettiğine göre - siz de oradaydınız- kapasitelerinin çok küçük bir kısmını kullanıyorlar. Yakın Doğu Üniversitesiyle iş birliği yeni bir birim kurmaktan daha kolay ve o anlamda daha tasarruf sağlayıcı olmaz mı?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Rektör.

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ PROF. DR. ALPER AKINOĞLU – Teşekkür ederim.

Tabii, şöyle: Tıp fakülteleri için hastaneyi ayrı düşünmek, tıp fakültesi eğitimi ayrı düşünmek gerekir bir anlamda temel tıp eğitimi açısından. Hastanecilik ayrı bir olaydır. Hastanecilik içerisinde tıp fakültesi öğrencileri staj yaparlar dolayısıyla tıp fakültesi öğrencilerinin staj yapacakları bir hastane gereklidir. Burada temel unsur budur. Yakın Doğu Üniversitesinin hastanesinde Yakın Doğu Üniversitesi öğrencileri staj yapmaktadır ama Türkiye’den çok fazla sayıda öğrenci bugün Bulgaristan’da, Romanya’da ve Doğu blokunda tıp fakültesini okumaktadırlar ve oralarındaki tıp eğitiminin kalitesi Türkiye ile karşılaştırıldığında son derece düşüktür ve bu diplomalar Türkiye’de geçerlidir. O nedenle, biz, Balkan ülkelerine giden, tıp okumak isteyen, dış hekimliği okumak isteyen öğrencileri hedeflemek istiyoruz ve bu olanaktan da yine Yakın Doğu Üniversitesinin Dış Hekimliği Fakültesine de bir alternatif oluşturmak gerekiyor, yine oradaki Tıp Fakültesine de bir alternatif oluşturmak gerekiyor. Bu çerçevede, Balcalı Hastanesinin bizim Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinin staj olanaklarının kullanılması çok önemlidir diye düşünüyoruz çünkü bizde hasta sayısı çok fazla.

Sayın Başkanım, bir şeyi ifade etmek isterim örnek olarak: Avrupa Birliğinden Tıp Fakültesine gelen Erasmus öğrencileri gittikçe artan oranda bizim Tıp Fakültesinde staj yapmak istiyorlar. Ben “Neden staj yapmak istiyorsunuz?” dediğimde... İtalya, İspanya, Portekiz ve Almanya’dan çok sayıda tıp öğrencisi geliyor staj için. “Neden buraya gelmek istiyorsunuz oradan?” dediğimde “Biz orada hastaya el süremiyoruz ama burada siz bizi ameliyata alıyorsunuz. Uygulama yapabiliyoruz, hastanın damarına girebiliyoruz. Çok fazla sayıda hasta var, çok sayıda hasta görüyoruz. O nedenle biz burada uygulama fırsatı bulduğumuz için daha iyi eğitim alıyoruz.” diyerek burayı tercih ediyorlar. O nedenle... Adana’daki Balcalı Hastanesi 1.200 yataklı. Şöyle düşünebiliriz: Hacettepe’nin yatak kapasitesi 800-900 civarındadır. Bölgenin referans merkezi konumunda. Çok rahatlıkla biz buradaki 100-150 öğrenciyi staj olarak yapabiliriz. Bu olanağı kullanmak istedik.

BAŞKAN – Bir anlamda çeşitlendirme oluyor.

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ PROF. DR. ALPER AKINOĞLU – Evet efendim.

BAŞKAN – Sayın Sait, sonra Sayın Korutürk...

Buyurun.

RIFAT SAİT (İzmir) – Evet, 1991 Çukurova Üniversitesi mezunu olarak öncelikle tebrik ediyorum, hayırlı olsun böyle bir proje.

Bu sadece sağlık alanında mı olacak yani mesela iktisat fakültelerinin de açılması ya da diğer fakültelerin açılması düşünülüyor mu?

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ PROF. DR. ALPER AKINOĞLU – Zaten Çukurova Üniversitesi Kıbrıs'ta iş birliğini ilk Ziraat Fakültesi ile başlattı. Ziraat Fakültesi orada Türkmenköy yaptı ve çok başarılı durumda Ziraat Fakültesinin projesi devam ediyor. Ziraat fakültelerinde mezunların iş bulma kapasitelerinde sıkıntılar olduğu için şu anda merkezlerimizle, Ziraat Fakültesiyle, Kıbrıs Tarım Bakanlığı arasındaki işbirliğini de güçlendirecek bu protokol ama ziraat fakültesi öğrencisi almak amacıyla değiliz. Bizim Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesinde çok fazla sayıda öğrenci alabiliyoruz ama merkezlerde tarım alanındaki ileri teknolojiler gerekecek çünkü Kıbrıs'a su geliyor. Bu su da çok büyük olanak sağlıyor. O nedenle biz üniversite olarak böyle bir protokol içerisinde olduğumuzda Ziraat Fakültemiz de diğer fakültelerimiz de mutlaka bu projeler içine girecektir ama tekrar olmaması bakımından Kıbrıs'taki üniversitelerin... İktisadi idari bilimler fakültesi gibi, işletme gibi alanlarda çok kolay açılıyor bunlar, ama buralarda, kontenjanlar Kıbrıs'ta dolmuyor. Yüzde 25 oranında, 20 oranında doluyor. Bunları tekrar etmenin yararı olmadığını düşünüyoruz. Orada biz ihtiyaç olan alanlara yönelmek istiyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Korutürk, buyurun.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin statüsü ileriye dönük olarak bizim oradan beklentilerimiz ve Kıbrıs Türk halkının beklentileri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin mümkün olduğu kadar kendi kendine yeterli ve o bölgede bir gelişme göstermesini gerektiriyor. Bu gelişmeye katkıda bulunacak bir proje olduğu için ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin, şimdi büyük bir ölçüde turizm ama turizmin yanında da eğitim merkezi olması dolayısıyla bunu çok iyi bir proje olarak görüyoruz. Sayın Rektöre bu projeye önyak olduğu için teşekkür ediyoruz, başarılar diliyoruz. Son derece yerinde bir gelişme olarak destekliyoruz efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Atıcı da bir Çukurova Üniversitesi mensubu olarak sözü...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Gördüğünüz gibi muhalefet partileri sadece muhalefet etmiyorlar, iyi konu geldiği zaman da “Elinize sağlık.” demesini biliyorlar.

Efendim, ben de Çukurova Tıp Fakültesi mezunu bir insan olarak Sayın Hocamı da burada görmekten de büyük mutluluk duydum. Çukurova Üniversitesinin giderek geliştiğini, özellikle Tıp

Fakültesinin bölgede önemli bir güç hâline geldiğini görmek elbette ki bizleri ziyadesiyle memnun ediyor. Gurur duyuyorum gerçekten.

Küçük bir endişemi ya da sorumu belki Hocamla paylaşabilirim. Gerçi o ne soracağımı tahmin ediyordur ama, hazırlanıp da gelmiştir ama... Bizim eğitim aldığımız dönemlerde -ki ben on altı senesini o çatı altında geçirmiş bir insanım, öğrenciliğimden doçentliğimin bir bölümüne kadar oradaydım yani hem eğitim aldım hem eğitim verdim- öğrenci sayısının yani Türkiye'den gelen öğrenci sayısının fazla olduğu dönemleri Hocam çok iyi bilir, o prefabrik şeylerde eğitim yaptığımızı, hastanelerde hasta polikliniklerine sığmadığımız dönemleri de bilir ama şu anda çok geliştiğini, yeni blokların yapıldığını da biliyorum. Bu kontenjanların da böyle artırılmaya devam ettiğini de varsayarsak, "Oradan gelecek öğrenciler yeterli eğitim alır mı? Onların gelmesi bizim öğrencilerimizin eğitim kalitesini etkiler mi?" diye de bir küçük endişe duydum. Belki bizi rahatlatabilirsiniz Sayın Hocam.

BAŞKAN – Buyurun Hocam.

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ PROF. DR. ALPER AKINOĞLU – Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi, tabii, 1.200 yataklı bir hastane oldu. Aytuğ Hocamız kurumdan ayrıldıktan sonra yeni bir blok daha ilave edildi. Özellikle pediatri servislerinin kapasitesi çok arttı. Şimdi staj yapan öğrenciler aslında tıp fakültelerinde -özellikle son sınıf öğrenciler- eğitim almalarının yanında hizmete de katkı sağlarlar. O nedenle, gelişen, kapasite arttığı için... O zamanlar hastane yatak kapasitesi 500-600'dü, şu anda neredeyse ikiye katlandı. Dershanelerin kapasiteleri de büyütüldü. O nedenle ben sorun olacağını zannetmiyorum. Hatta bize, eğitime ve hizmete de destek olacaklardır.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİNİN KKTC'DE KAMPUS KURMASINA İLİŞKİN ÇERÇEVE PROTOKOLÜNÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 15 Kasım 2009 tarihinde Lefkoşa'da imzalanan "Çukurova Üniversitesinin KKTC'de Kampus Kurmasına İlişkin Çerçeve Protokol"ün onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşölmekte olan (1/482) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın Komisyon Raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar'ın özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyelerimize teşekkür ediyorum. Uzun bir çalışma saatini geride bıraktık ama olumlu bir sonuçla ayrılıyorruz.

Gelecek toplantı gelecek hafta bayram tatili nedeniyle olmayacak. Sonraki Çarşamba günü saat 11.00' de tekrar buluşmak üzere saygılarımı sunuyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.34